

KRAKOWSKA PROWINCJA FRANCISZKANÓW PO DRUGIEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ (1945-1990)¹

1. Krakowska prowincja franciszkanów - rys historyczny

Franciszkanie przybyli do Krakowa w 1237 r.² Jest to jedyny franciszkański konwent w Polsce, który nieprzerwanie istnieje do naszych czasów. W 1238 r. została utworzona prowincja czesko-polska, zwana też polsko-czeską. W skład tej nowej, pierwszej słowiańskiej prowincji, wchodziło w XIII w. 7 kustodii, w tym 3 utworzone na ziemiach polskich (krakowska, kujawska, zwana później gnieźnieńską i górnośląską, trzy bowiem inne: złotoryjska, wrocławska i pruska, zostały w początkach drugiej połowy XIII w. przyłączone do prowincji saskiej)³. Konwent krakowski, w którym już w 1249 r. odbyła się kapituła prowincjalna, spełniał od początku ważną rolę w tej nowej prowincji - był klasztorem kustodialnym, ośrodkiem studiów, a w pierwszej połowie XV w. stał się już faktycznie siedzibą prowincjała, bowiem wojny husyckie w dużej mierze przyczyniły się do zniszczenia klasztorów w Czechach⁴. W XIV w. utworzono wikariat na Rusi, powstały tam bowiem, po przyłączeniu Rusi do Polski w 1340 r. przez Kazimierza Wielkiego, liczne klasztory, a w nieco późniejszym czasie także i na Litwie. W 1430 r. te klasztory zostały przyłączone do prowincji czesko-polskiej. Ten znaczny rozwój, a także wielki teren, spowodował podział prowincji czesko-polskiej w 1517 r., kiedy to utworzono prowincję polską, z siedzibą prowincjała w Krakowie⁵. Była to duża prowincja, liczyła 32 klasztory i od 400 do 600 zakonników, a jej patronem był św. Franciszek. Dalszy rozwój doprowadził w 1624 r. do jej podziału - powstała nowa prowincja rusko-litewska, pod wezwaniem św. Antoniego. Ta ostatnia, bardzo rozległa prowincja, została w 1686 r. podzielona na dwie: ruską i litewską, która obrała sobie za patrona św. Kazimierza. Stan taki utrzymał się do rozbiorów Polski. Pod koniec XVIII w. franciszkanie w Polsce mieli 12 kustodii (po 4 w każdej prowincji), 90 domów i 1254 zakonników⁶.

Kasaty klasztorów, jakie nastąpiły po rozbiorach Polski, a następnie po powstaniach - listopadowym i styczniowym, a także surowe ograniczenia życia

zakonnego, wprowadzane przez zaborców, spowodowały ogromne szkody i drastyczne zmniejszanie się liczby zakonników. Po stu latach (w 1893 r.) pozostało już tylko 83 zakonników, zatem nastąpił spadek o przeszło 93 %. Zakon przetrwał w Polsce na terenie "Galicji i Lodomerii" - taką nazwę otrzymały tereny zajęte przez Austrię w I rozbiórce Polski; w innych zaborach stopniowo zlikwidowano wszystkie klasztory. Po licznych kasatach przez rząd austriacki w 1784 r., z dawnej prowincji ruskiej zachowało się jedynie 7 konwentów i 2 parafie, z których dekretem rządowym została utworzona w 1785 r. tzw. "Prowincja Galicji i Lodomerii" (galicyjska), a jej patronem był św. Antoni, który przedtem patronował prowincji ruskiej. Stan liczebny tej prowincji szybko się zmniejszał: w 1823 r. było 58 franciszkanów, a w 1830 - już tylko 31; w następnych latach zaznaczył się niewielki wzrost liczby zakonników⁷.

Druga połowa XIX w. przyniosła znaczne ożywienie w prowincji galicyjskiej. W 1864 r. przyłączono do niej klasztor krakowski, który ostał się jako jedyny ze zlikwidowanej prowincji polskiej. Duży rozwój przyniosła reforma życia zakonnego, przeprowadzona pod koniec tego wieku. Polegała ona przede wszystkim na wprowadzeniu (najpierw w Krakowie w 1888 r., a następnie w innych klasztorach) życia doskonale wspólnego. Wyrazem tego ożywienia było otwarcie w 1892 r. własnych studiów filozoficzno-teologicznych w Krakowie. Do 1918 r. przez to 5-letnie studium przeszło ponad 200 kleryków, których ponad połowę stanowili członkowie innych zakonów. Rosła liczba zakonników; w 1899 r. założono nowy klasztor w Jaśle, a w następnych latach wysłano zakonników do USA i do Danii; przed I wojną światową było już 130 zakonników⁸.

Wraz z odbudową niepodległego państwa polskiego przyjęła się samorzutnie nazwa "prowincja polska", której nadal patronował św. Antoni i bł. Jakub Strepa. W okresie międzywojennym następował dalszy rozwój prowincji, odzyskiwano dawne klasztory, zakładano nowe, z których najważniejszy jest Niepokalanów, powstały w 1927 r. W 1939 r. prowincja liczyła 32 placówki, a zakonników było 1190. Ten znaczny wzrost doprowadził właśnie w 1939 r. do podziału prowincji na dwie: małopolską (krakowską), pod wezwaniem św. Antoniego i bł. Jakuba Strepy, w skład której weszło 15 domów zakonnych, 82 ojców i 49 braci oraz wielkopolską (warszawską), pod patronatem Matki Bożej Niepokalanej, z 17 placówkami (w tym Nagasaki w Japonii), w których było 66 ojców i 48 braci; ponadto w Niepokalanowie było wówczas 527 braci. Obydwie prowincje liczyły 124 kleryków, a w niższym seminarium w Niepokalanowie kształciło się 167 chłopców⁹.

Druga wojna światowa przyniosła nowy tymczasowy podział krakowskiej prowincji. Dla klasztorów znajdujących się na terenach zajętych przez Niemców generał zakonu o. Beda Hess utworzył komisariat generalny w Krakowie, zaś dla części prowincji, będącej pod okupacją radziecką - komisariat generalny we Lwowie¹⁰.

Po drugiej wojnie światowej granice Polski zostały przesunięte na zachód. Poza wschodnią granicą państwa znalazła się większość klasztorów komisariatu lwowskiego; trzy domy z tego komisariatu, które zostały w nowych granicach Polski (Horyniec, Kalwaria Paławska i Przemyśl), zostały w 1946 r. przez generała zakonu

podporządkowane komisariatowi krakowskiemu, równocześnie komisariat lwowski został skasowany¹¹.

2. Klasztory i placówki po II wojnie światowej

Przez pierwsze lata po wojnie prowincja krakowska funkcjonowała jako komisariat generalny. Należały do niego od dawna istniejące klasztory: **Kraków**, **Horyniec** (prócz własnego kościoła i kaplic obsługiwano też kościół parafialny w **Bruśnie**), **Jasło**, **Kalwaria Paclawska**, **Krosno**, **Lubomierz**, **Przemyśl**, **Radomsko**, **Sanok**, gdzie jeszcze w 1945 r. zorganizowano niższe seminarium duchowne. Ponadto, od 1941 r. franciszkanie kalwaryjscy obsługiwali parafię w **Rybotyczach**, do której należał także kościół filialny w **Huwnikach**, początkowo z dojazdu, a potem ze stałym tam zamieszkaniem. W październiku 1945 r. odzyskano dom w **Głogówku**, a w następnym roku przejęto administrację miejscowej parafii (obsługiwano oba miejscowe kościoły, a także kościół w **Rzepcach**, ponadto do parafii należały wioski: **Nowy Dwór**, **Nowe Kotkowice**, **Głogowiec**), zaś w sierpniu 1946 r. arbp A. Sapieha przekazał franciszkanom administrację parafii w **Rychwałdzie** wraz z wikariatem w **Pewli Ślemieńskiej**. W tym samym roku (1946) przejęto administrację parafii w **Świętem**, dokąd przenieśli się parafianie z **Czyszek k. Lwowa** razem z pracującymi tam franciszkanami - ze **Świętego** obsługiwano również parafię w **Sośnicy**¹². Dla pełnego obrazu trzeba tu dodać, że w 1946 r. w dawnej archidiecezji wrocławskiej franciszkanie prowadzili administrację 30 parafii z 35 filiami i ok. 48 innymi miejscowościami¹³.

Duże znaczenie dla prowincji krakowskiej miała pierwsza powojenna kapituła prowincjalna, która się odbyła w lipcu (21-24) 1947 r. w Krakowie. W miejsce komisarza generalnego wybrano prowincjała (o. Wojciech Zmarz), podzielono prowincję na kustodię krakowską i przemyską, dokonano uporządkowania życia zakonnego i lepszego uporządkowania pracy. Ze sprawozdań kustosa (o. Teofil Bazan) i pro kustosa dla konwentów wschodnich (o. Hugolin Czyż) wynika, że na omawianym terenie pracowało wówczas 60 ojców, 31 braci (wraz z postulanti - 3); w seminarium w Krakowie było 11 kleryków, a w niższym seminarium w Sanoku 10 chłopców¹⁴. W roku następnym (1948) prowincja liczyła 177 zakonników (108 ojców, 45 braci i 24 kleryków). Z tej liczby 23 ojców i 1 brat przebywało poza granicami kraju¹⁵.

W najbliższych latach nastąpiły tylko niewielkie zmiany w geografii placówek. Diecezji przemyskiej przekazano parafię w **Rybotyczach**, natomiast w 1951 r. przejęto administrację parafii w **Dąbrowie Górniczej-Golonogu**. Ze sprawozdań kustosów sporządzonych na kapitułę prowincjalną w lipcu 1950 r. i innych dokumentów wynika, że franciszkanie, na omawianym terenie, obsługiwali duszpastersko 35 miejscowości. Były to: **Kraków**, **Radomsko**, **Lubomierz**, **Rychwałd** (**Pewel Ślemieńska**), **Głogówek** (**Rzepce**, **Nowy Dwór**, **Nowe Kotkowice**, **Głogowiec**), **Przemyśl**, **Sanok**, **Krosno**, **Jasło**, **Kalwaria Paclawska** (do parafii należał **Paclaw**, **Nowosiółki Dydyńskie**, **Leszczyny**, **Sopotnik**; od 1940 do 1960 r. prowadzono też administrację drugiej parafii w **Sokolowie Dobromilskim**

(Falkenberg) wraz z częścią **Hujaska**, którego nazwę zmieniono teraz na **Nowe Sady**), **Horyniec** (**Werhrata**, **Prusie**, **Brusno**, **Wólka Horyniecka**, **Nowiny Horynieckie**, **Podemszczyzna**, **Radruż**, **Świdnica**, **Moczary**, **Puchacze i Dziewięcierz**), **Święte - Sośnica**¹⁶. W swoim sprawozdaniu na tę kapitułę prowincjał podał, iż do prowincji należało 17 klasztorów i 17 parafii (nie było przy nich erygowanych klasztorów), 107 ojców (w tym 2 przebywało w więzieniu, 4 w prowincji warszawskiej, 4 na misjach w Japonii), 51 braci i kandydatów na braci (2 postulanci i 2 aspiranci), 56 kleryków (w tym 36 nowicjuszy) i 49 małoseminarzystów¹⁷.

W 1952 r. władze państwowe zamknęły niższe seminaria w Głogówku i w Sanoku. Otworzono wtedy nowicjat w Jaśle i w Legnicy, dokąd skierowano wszystkich małoseminarzystów. W następnym roku (1953) obydwie domy nowicjackie zostały zamienione na seminaria przygotowujące do studiowania filozofii; praktycznie były to dalsze przedmaturalne kursy szkoły średniej. Ponownie otwarto niższe seminarium duchowne, po tzw. "odwilży" październikowej, w 1957 r. w Legnicy¹⁸. Istnieje ono do dnia dzisiejszego.

W jesieni 1957 r. przyjęto rektorat kaplicy w **Rabie Niżnej** (parafia Olszówka) W następnym roku przejęto obsługę rektoratu **Pewel Mała**, która była wikariatem parafii Jeleśnia. W sierpniu tegoż roku objęto obsługą duszpasterską kaplicę sióstr Najświętszej Duszy Chrystusowej w **Białym Prądniku**, który był wikariatem parafii św. Krzyża w Krakowie (17 września 1970 r. ponownie przejęła go diecezja)¹⁹. Ze sprawozdania prowincjała, o. Anzelma Kubita, na kapitule prowincjalnej w 1959 r. wynika, że w prowincji były 22 placówki (razem z dolnośląskimi), w tym 8 uformowanych, 3 nieuformowane i 11 przyjętych jako parafie; do prowincji należało 129 ojców (19 poza prowincją), 50 braci, 63 kleryków, a w niższym seminarium w Legnicy było 40 chłopców²⁰. Taki stan co do geografii placówek zachował się zasadniczo do 1970 r., w którym do prowincji należało 215 zakonników, w tym 159 ojców, 44 braci, 21 kleryków i 8 nowicjuszy²¹. Trzeba tutaj dodać, że bp I. Tokarczuk erygował parafie przy klasztorach: w Jaśle (1968), Przemyślu (1969), Sanoku (1969) i Krośnie (1970)²². Warto też nadmienić, że na przełomie lat 60-tych i 70-tych franciszkanie z Sanoka obsługiwali duszpastersko (do 1973 r.) **Trepczę i Międzybrodzie**²³.

Większe zmiany w prowincji nastąpiły w latach 70-tych i 80-tych. Zgodnie z postanowieniem kapituły prowincjalnej w 1971 r. przekazano: archidiecezji krakowskiej rektorat w **Rabie Niżnej**, diecezji przemyskiej wikariat parafii Radymno w **Świętem**, a archidiecezji lubaczowskiej wikariat parafii Horyniec w **Werhracie i Prusiu**²⁴. W 1974 r. został otwarty samodzielny wikariat w **Głowience**, obsługiwany z klasztoru w Krośnie, gdzie w następnym roku bp I. Tokarczuk utworzył samodzielną parafię; w 1984 r. został tu erygowany klasztor pod wezwaniem św. Maksymiliana²⁵.

W następnym (1975) roku prowincja przejęła dawny franciszkański klasztor w **Nowym Korczynie** (prócz N. Korczyna należały do parafii wsie: **Grotniki Małe**, **Grotniki Duże**, **Podzamcze**, **Łęka**, **Podraje i Harmoniny**), skasowany przez władze carskie w 1864 r. Wraz z klasztorem objęto tamtejszą parafię z drugim pojezuickim kościołem. W 1992 r. klasztor ten i parafię przekazano diecezji kieleckiej²⁶. Natomiast w 1981 r. przekazano Księżom Michalitom wikariat w **Pewli Malej**, a w 1982 r. w

Pewli Ślemieńskiej. Dla całości obrazu należy dodać, że w 1990 r. erygowano nowy klasztor w **Oświęcimiu- Harmężach**. W latach 70-tych i 80-tych prowincja krakowska powiększyła się o placówki poza granicami kraju. W 1986 r., na podstawie umowy z prowincją niemiecką, przejęto w diecezji kolońskiej klasztor w **Ratingen**, a w 1990 r. (przejściowo) w **Glessen**, również w tej diecezji²⁷.

Wyrazem prężności prowincji było otwarcie samodzielnej misji w Boliwii w 1976 r., gdzie stopniowo otwierano coraz to nowe placówki (**Montero 1976, Cochabamba 1979, Sucre 1985, Santa Cruz 1987 i Cochabamba-Chacacollo 1988**). Misja ta w 1986 r. została przekształcona w kustodię prowincjalną. Wcześniej, bo w 1972 r., 5 ojców udało się na misje do Zambii, a w 1988 r. 3 ojców podjęło pracę misyjną w **Pariacoto** w Peru, zaś w 1990 r. przejęto też administrację nowo utworzonej parafii w **Limie**. W 1989 r. 2 ojców wyjechało do pracy na Ukrainie, a 1 do Kazachstanu (później przeniósł się do **Taszkientu** w Uzbekistanie)²⁸.

Na początku 1992 r. w skład prowincji wchodziło 21 klasztorów w kraju: **Chęciny** (od 1991), **Dąbrowa Górnicza-Golonóg, Głogówek, Głowienka, Horyniec, Jasło, Kalwaria Paclawska, Kowary, Kraków, Krosno, Legnica, Lubomierz, Lwówek Śląski, Oświęcim-Harmęża, Pieńsk, Przemyśl, Radomsko, Rychwałd, Sanok, Szklarska Poręba i Wrocław**. Należy tu wymienić także tzw. domy prowincjalne w **Piwnicznej i Zakopanem**. Do prowincji należały również 4 klasztory za granicą: **Fossanova** (Włochy, od 1991), **Lima i Pariacoto** (Peru) oraz **Ratingen** (Niemcy). Kustodia prowincjalna w Boliwii posiadała 5 klasztorów: **Montero, Cochabamba, Cochabamba-Chacacollo, Santa Cruz i Sucre**. Do prowincji należało wówczas 206 ojców, 44 braci, 106 kleryków (w tym 22 nowicjuszy), 10 postulantów i 82 uczniów niższego seminarium²⁹.

3. Ważniejsze kierunki duszpasterskiej działalności

W dużym skrócie zostaną omówione ważniejsze przejawy działalności krakowskich franciszkanów po drugiej wojnie światowej do 1989 r., kiedy to nastąpił w Polsce wielki przełom polityczny, a wraz nim zmieniły się warunki egzystencji i działania Kościoła katolickiego, w tym również krakowskiej prowincji. Omówienie całokształtu tej działalności wymagałoby bardziej pogłębionych badań i przekroczyłoby ramy tego zwięzłego opracowania, dlatego już tylko zasygnalizowano pracę franciszkanów krakowskich na misjach zagranicznych; natomiast szeroką dziedzinę pracy naukowej, dydaktyczno-naukowej i formacyjnej w seminariach prowincji pozostawiono do osobnego opracowania.

3. 1. Troska o budynki kościelne

Budynki kościelne, a więc kościoły, kaplice, sale katechetyczne, klasztory, plebanie itp. stanowią niejako bazę, która umożliwia prowadzenie duszpasterskiej działalności. Druga wojna światowa przyniosła ogromne zniszczenia prawie we wszystkich klasztorach; niektóre z nich trzeba było budować prawie od podstaw.

Ponadto, w nowych placówkach zaistniała potrzeba budowy kościołów i domów mieszkalnych. Zostaną tu skrótowo wspomniane ważniejsze inwestycje i remonty w poszczególnych placówkach.

J a s ł o. W sierpniu 1944 r. armia radziecka wzmogła bombardowania i ostrzał artyleryjski miasta. We wrześniu tego roku Niemcy ewakuowali całą ludność miasta; franciszkanie również musieli je opuścić. Niemcy rabowali teraz wszystko co się dało i wywozili do Rzeszy, a następnie dokonali prawie całkowitego zniszczenia budynków, z których zaledwie 2% ocalało. W grudniu klasztor został spalony, natomiast kościół zaminowany i do fundamentów zniszczony³⁰. Po wycofaniu się armii niemieckiej franciszkanie powrócili do Jasła i rozpoczęli odbudowę klasztoru, którego połowę (parter i piętro) przeznaczyli na urządzenie obszernej kaplicy; kaplicę tę otwarto już 13 czerwca 1945 r. w uroczystość św. Antoniego, patrona kościoła. W tym samym roku zakonnicy zamieszkali w częściowo odremontowanym klasztorze, którego odbudowa trwała jeszcze kilka lat. Już wtedy postanowiono zbudować kościół i klasztor w nowym miejscu, nie było bowiem możliwości takiej budowy w dotychczasowym miejscu i rozpoczęto gromadzić materiały³¹.

W styczniu 1949 r. uzyskano pozwolenie na budowę nowego klasztoru i natychmiast rozpoczęto jego realizację. Budowę ukończono w 1952 r. W tym nowym budynku otwarto nowicjat dla małoseminarzystów ze zlikwidowanych niższych seminariów. W październiku 1963 r. przeniesiono się całkowicie do nowego budynku klasztorowego, zaś stary przejęły władze państwowe. Starania o pozwolenie na budowę nowego kościoła podjęto jeszcze w 1949 r., ale władze państwowe zdecydowanie odmawiały udzielenia takiego pozwolenia. Dopiero po "odwilży" październikowej uzyskano w 1957 r. zezwolenie i natychmiast przystąpiono, mając już dużo przygotowanych materiałów, do budowy, którą ukończono w 1963 r. Duży, trzynawowy kościół, o wymiarach 43 m długości i 16 m szerokości, zbudowano z cegły i kamienia; otwarcie i poświęcenie nowego kościoła miało miejsce 6 października 1963 r.³² W dalszych latach prowadzono kosztowne prace przy budowie wieży kościelnej, w której w 1969 r. umieszczono dzwony, nad wyposażeniem wnętrza kościoła i upiększaniem jego wystroju (ołtarze, witraże, posadzka, ławki i konfesjonały, obrazy Drogi Krzyżowej, nowe organy i nowe oświetlenie elektryczne i inne), a także zaopatrzono zakrystię w naczynia i paramenty liturgiczne. W latach 1986-1989 został wzniesiony dwupiętrowy budynek, większy od istniejącego klasztoru, z którym został połączony przełączką³³.

H o r y n i e c. W kwietniu 1944 r. franciszkanie, podobnie jak wszyscy Polacy, zostali przymusowo przez Niemców ewakuowani - powrócili w październiku tego roku, po ustaniu działań wojennych. Kościół i klasztor ocalał, jednakże w gospodarce klasztornej były duże straty i zniszczenia z powodu rabunków. Jeszcze w latach 40-tych odremontowano, zniszczoną przez Niemców, kaplicę św. Antoniego w **Nowinach Horynieckich**. W następnych latach odnowiono gruntownie kaplicę w **Horyńcu-Zdroju**. W latach 80-tych kaplica ta została bardzo poważnie rozbudowana, przygotowano tam również salki katechetyczne, a nawet pokoje mieszkalne dla zakonników. Dokonano również gruntownej przebudowy głównego ołtarza w kościele w **Werhracie**. W 1958 r. włączono kościół klasztorny (parafialny), a także klasztor,

do sieci elektrycznej, doprowadzonej do miejscowego PGR-u. Przedtem odnowiono w kościele polichromię (w latach 80-tych jeszcze raz odmalowano kościół) i cały jego wewnętrzny wystrój (ołtarze, ambona, konfesjonały, nowe ławki, okna itp.). W latach 60-tych i 70-tych najpierw dobudowano do budynku klasztornego kilka pomieszczeń, a następnie przebudowano budynek gospodarczy na zamieszkanie dla zakonników³⁴.

L u b o m i e r z. W czasie wojny (1943) Niemcy spalili plebanię, a 2 ojców i 1 brata zakonnego zabrali do obozu koncentracyjnego. Zaraz po ustaniu działań wojennych rozpoczęto odbudowę tego domu. W latach 50-tych zaadaptowano strychy na mieszkania dla kleryków, którzy tu spędzali wakacje. W latach 1956-1959 został wzniesiony duży drewniany dom, zwany "Albertówką", od imienia o. Alberta Wojtczaka, który finansował jego budowę ze swej działalności rekolekcyjnej, dom ten służył następnie za mieszkanie wakacyjne dla kleryków, sióstr zakonnych, a od 1974 r. był ośrodkiem franciszkańskiego duszpasterstwa oazowego. Drewniany kościół nie poniósł większych strat w czasie wojny. W omawianym okresie zrobiono bardzo wiele dla przyozdobienia tej świątyni. W 1960 r. wstawiono nowe organy, zaś w latach 1968-1972 dokonano gruntownej zmiany wystroju wewnętrznego: podniesiono stropy nawy głównej, ściany boczne i chór wyłożono kolorową drewnianą mozaiką, sporządzono nową ambonę, chrzcielnicę, konfesjonały i ławki, gruntownie odnowiono główny ołtarz - wszystko w stylu góralskim, co nadało wnętrzu świątyni artystyczny, "ciepły" wygląd. Dach kościoła pokryto nową blachą, przebudowano wieżę kościelną, a plac przykościelny ogrodzono kamiennym murem. Przeprowadzono także elektryfikację kościoła i klasztoru. Pod koniec lat 80-tych rozbudowano kaplicę i punkt katechetyczny na tzw. **Rzekach**.³⁵

G ł o g ó w e k. Franciszkanie przybyli (po 135 latach nieobecności) do Głogówka w sierpniu 1945 r. i po odejściu niemieckiego proboszcza (1946) objęli parafię; do obsługi mieli kościół klasztorny, parafialny i filialny w **Rzeczach**. Poważnym zniszczeniom w czasie wojny uległ kościół parafialny; jeszcze w latach 40-tych odremontowano jego fronton, a następnie wieżę, zaś w latach 60-tych gruntownie odnowiono zabytkową polichromię tego kościoła, wykonaną w XVIII w. przez F.A. Sebastiniego. W kościele klasztornym gruntowne remonty przeprowadzono w 1951 i 1952 r. (naprawa dachów, wieży, ścian, odnowa polichromii i całego wewnętrznego wystroju świątyni i in.; ponownie dokonano konserwacji polichromii i ołtarzy w 1978 r.). Odnowiono elewację obu kościołów, naprawiono też dach na kościele św. Mikołaja. Plebanię odnowiono w latach 50-tych. Natomiast w części budynku klasztornego w 1948 r. otwarto niższe seminarium; po jego skasowaniu w 1952 r. cały gmach został przejęty przez władze państwowe na skarb państwa. Dopiero w grudniu 1983 r. oddano cały ten wielki zabytkowy gmach franciszkanom; był jednak ogromnie zniszczony i nawet władze państwowe zaleciły natychmiastowy jego remont. Wielkie prace remontowe przy tym obiekcie trwały prawie do 1990 r. 17 kwietnia 1991 r. Minister Kultury i Sztuki przyznał "nagrodę II stopnia w konkursie na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego 1989-1990 r... za uratowanie klasztoru OO. Franciszkanów w Głogówku"³⁶.

K a l w a r i a P a c l a w s k a. Działania wojenne nie wyrządziły większych szkód w kościele i klasztorze. Spłonęła natomiast jedna z 42 kaplic, w pozostałych

zostały zniszczone lub podziurawione obrazy. Duże szkody wyrządził tragiczny pożar, który wybuchł 16 lutego 1956 r. - śmierć poniosło 2 braci zakonnych, zniszczone zostało zachodnie i południowe skrzydło klasztoru, nad pozostałą częścią konwentu, nawą kościelną i zakrystią spłonęły dachy. Odbudowa trwała 2 lata. W związku 300-leciem erekcji klasztoru, odnowiono w latach 1967-1970 polichromię kościoła, dokonano konserwacji ołtarzy, ambony i obrazów, wykonano nową marmurową posadzkę. W latach 80-tych kościół i klasztor nakryto blachą miedzianą, odbudowano starą cerkiew w Leszczynach. W tym okresie czasu przeprowadzono gruntowną przeróbkę dawnego domu pielgrzyma, który teraz przystosowano dla potrzeb otwartego w Kalwarii nowicjatu. W ciągu całego tego okresu dokonywano remontu poszczególnych kaplic dróżkowych³⁷.

K r o s n o. Szkody, jakie wyrządziły działania wojenne (podziurawiony dach i zniszczone okna w kościele, a w klasztorze piętro) zostały rychło naprawione. Większe prace podjęto w latach 60-tych i kontynuowano w latach 70-tych - odnowiono wówczas w kościele polichromię, dokonano gruntownej konserwacji ołtarzy, stal i kaplic, znajdujących się w świątyni, wstawiono nowe ławki itp. Natomiast pod koniec lat 80-tych wzniesiono dom katechetyczny, połączony z klasztorem - w tym ostatnim dokonano szereg adaptacji i udogodnień i cały odnowiono³⁸.

G ł o w i e n k a. W początkach lat 70-tych wybudowano niewielki kościół, natomiast w latach 80-tych wzniesiono najpierw obszerny budynek klasztorny, a następnie wystawiono większy kościół i wyposażono; poprzedni kościół rozebrano³⁹.

P r z e m y ś l. Ważniejsze remonty i inwestycje w tym czasokresie to: nowa marmurowa posadzka w kościele, dwa nowe dzwony, przebudowa prezbiterium, odnowa i konserwacja polichromii i całego wnętrza, gruntowna odnowa cudownego obrazu Matki Bożej (powrót do pierwotnego wyglądu), wykonanie w bocznej nawie drugiego wejścia do świątyni, zainstalowanie centralnego ogrzewania, pokrycie kościoła i klasztoru blachą miedzianą; dokonano również remontu i odnowienia klasztoru⁴⁰.

R a d o m s k o. Działania wojenne także i w Radomsku poczyniły wiele szkód, szczególnie dużemu zniszczeniu uległy dachy kościoła i mury klasztorne; w latach 1945-1948 naprawiono te szkody. Zakupiono dwa nowe dzwony, W 1955 r. odnowiono i zakonserwowano wnętrze kościoła. Większe prace remontowe i inwestycje zostały przeprowadzone pod koniec lat 70-tych i na początku lat 80-tych. Dokonano wówczas ankrowania pękających murów kościelnych, wzmocniono więźbę dachu kościelnego i sygnaturki, przykryto kościół i wieżę miedzianą blachą, zrobiono nową elewację, zaś wewnątrz wymieniono instalację i na nowo odmalowano; odtąd ta barokowa świątynia, z wystrojem zasadniczo z XVIII wieku, bardzo ładnie się prezentuje. Odnowiono także na zewnątrz i wewnątrz budynek klasztorny⁴¹.

S a n o k. Podczas wojny kościół i klasztor w swej zasadniczej strukturze ocalały, ale pociski podziurawiły dachy, przebiegały w kościele sklepienie, poniszczyły okna. Rychło jednak naprawiono te zniszczenia. W latach 50-tych postawiono wielkie mury oporowe, gdyż osuwała się szkarpa, na której został zbudowany klasztor i groziło jego zawaleniem. Natomiast pod koniec lat 70-tych

odnowiono polichromię i elewację kościoła i klasztoru. Większe inwestycje poczyniono w latach 80-tych - dachy kościoła i klasztoru przykryto miedzianą blachą i przeprowadzono gruntowny remont i adaptację odzyskanej części klasztoru. W 1952 r. władze państwowe zlikwidowały tamtejsze niższe seminarium, przejęły dużą część klasztoru, w której urządzono schronisko dla inwalidów⁴².

R y c h w a ł d. Od początku administrowania parafią w Rychwałdzie (sierpień 1946) franciszkanie starali się przyozdabiać tę świątynię, przede wszystkim ze względu na rozświetlony już cudowny wizerunek Matki Bożej. Na przełomie lat 40-tych i 50-tych przebudowano zaciemnioną dotychczas zakrytą, wyposażono ją w nowe dębowe meble. W 1951 r. założono instalację elektryczną w kościele i oświetlono go prądem wytwarzanym przez własne dynamo (dopiero w 1955 r. doprowadzono prąd do wsi). Podjęto starania o koronację obrazu Matki Bożej, która została dokonana w 1965 r.. Przedtem przez wiele lat trwały przygotowania - m in. poddano konserwacji cudowny wizerunek (w 1954 r. i drugi raz w 1964 r.), w kościele ustawiono nowe dębowe ławki i konfesjonały, boazerię, wstawiono 8 okien witrażowych, zaprowadzono centralne ogrzewanie i zradiofonizowano świątynię. W latach 70-tych i 80-tych, wstawiono nowe organy, a wieże pokryto miedzianą blachą i położono nowe tynki na zewnętrznych ścianach kościoła; postawiono nowy budynek gospodarczo-mieszkalny, zaadaptowano na mieszkania strychy plebani i zaczęto przystosowywać budynki gospodarcze dla przyjmowania pielgrzymów, których coraz więcej przybywało do tego Maryjnego sanktuarium⁴³.

P e w e ł Ś l e m i e ń s k a. Była wikariatem parafii Rychwałd. Istniała tu drewniana kaplica, o wiele jednak za mała dla spełniania religijnych potrzeb miejscowej ludności. Dopiero w 1962 r. uzyskano pozwolenie na jej rozbudowę - przedłużono ją wówczas o 6 metrów. Długoletnie starania o pozwolenie władz państwowych na budowę nowego kościoła wreszcie w 1977 r. zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem. W ciągu kilku następnych lat, dzięki staraniom o. Antoniego Dudka, została wzniesiona okazała murowana świątynia, którą w 1982 r. - jak już wspomniano - przekazano michalitom⁴⁴.

D ą b r o w a G ó r n i c z a - G o l o n ó g. Poważne szkody, które poczyniły działania wojenne - kościół bowiem, usytuowany na wysokim wzniesieniu, stanowił punkt obserwacyjny i jako taki był celem bombardowań - zostały już uprzednio częściowo naprawione. Franciszkanie, którzy przejęli administrację tej parafii w 1951 r., kontynuowali prace remontowe i inwestycyjne. Na przełomie lat 50-tych i 60-tych kościół został gruntownie od wewnątrz i zewnątrz odnowiony (polichromia, nowa instalacja elektryczna, nowe organy, centralne ogrzewanie itp.). W późniejszym czasie zrobiono nową elewację zewnętrznych ścian świątyni. W latach 1980-1984 postawiono nowy obszerny budynek klasztorny⁴⁵.

K r a k ó w. W czasie wojny Kraków ocalał, jednakże wstrząsy wywołane wybuchami spowodowały znaczne szkody - zniszczeniu uległo ok. tysiąc metrów kwadratowych dachów, wypadły wszystkie okna w kościele i na krużgankach, a także wiele w klasztorze. W kaplicy Męki Pańskiej - trzeba było zrobić nowe pokrycie dachu, wstawić witraże; wykonano także instalację elektryczną. W latach 1948-1949 odnowiono w całej bazylice polichromię i witraże S. Wyspiańskiego i T. Popiela. W

latach 60-tych przebudowano średniowieczną zakrystię, zaprowadzono w klasztorze centralne ogrzewanie, wyremontowano dachy, odnowiono zachodnią fasadę kościoła. Natomiast w latach 80-tych dachy klasztorne od tzw. „kwadratu” nakryto blachą miedzianą, wybudowano nowy piętrowy budynek (dla potrzeb seminarium), który połączył klasztor z tzw. browarkiem; w kościele przebudowano prezbiterium (marmurowa posadzka, ołtarz wg wskazań Soboru Watykańskiego II), na nowo go zradiofonizowano, a nad kaplicą Męki Pańskiej przebudowano dach. W latach 1986-1991 została ponownie dokonana gruntowna odnowa i konserwacja polichromii w bazylice oraz całego wewnętrznego jej wystroju⁴⁶.

3. 2. Wierni

Bardzo trudno jest ustalić liczbę wiernych, którzy korzystali z posługi duszpasterskiej franciszkanów na omawianym terenie. Wszystkie placówki na Dolnym Śląsku były połączone z administracją parafii i kustoszowie w swoich sprawozdaniach na kapitułę prowincjalną podawali liczbę parafian⁴⁷. Natomiast w tej części krakowskiej prowincji, która jest tematem tego artykułu, sześć klasztorów nie było połączonych z administrowaniem parafii, stąd kustoszowie w sprawozdaniach pomijali liczbę wiernych uczęszczających do danego kościoła. Były to klasztory w Krakowie, Radomsku, Jaśle, Krośnie, Przemyślu i Sanoku - cztery ostatnie zostały połączone z administracją parafii dopiero pod koniec lat 60-tych. Na ten temat spotykamy tylko fragmentaryczne wzmianki. W 1945 r., gdy franciszkanie obejmowali klasztor w Głogówku, tamtejsza parafia liczyła ok. 5.000 wiernych, zaś trzy lata później już 6.000. Natomiast parafia w Rychwałdzie, wraz z wikariatem w Pewli Ślemieńskiej liczyła (w 1947 r.) 3.700 wiernych⁴⁸. Na kapitule prowincjalnej w 1950 r. kustosz podał, że parafia w Horyńcu liczyła ok. 3.000 wiernych, a w Świętem i w Sośnicy (razem) 2.000⁴⁹.

Dokładniejsze dane możemy ustalić dopiero w latach 60-tych i następnych dziesięcioleciach. Przedstawiają się one następująco:

Rok 1962:	
Dąbrowa G.- Gołonóg	12.000
Głogówek	7.000
Horyniec	3.000
Kalwaria Paclawska	600
Lubomierz	1.700
Rychwałd	1.800
Pewel Mała	1.200
Pewel Ślemieńska	1.800
Święte ⁵⁰	1.000
Razem	30.100

Do tych niepełnych danych, obejmujących tylko parafie prowadzone przez zakon, należy dodać co najmniej taką samą liczbę wiernych korzystających z usługi franciszkanów w w/w klasztorach, gdzie nie było parafii, a także wikariaty w Białym Prądniku w Krakowie i Rabie Niżnej. Jeśli dodamy do tego liczbę parafian w placówkach Dolnego Śląska (z 1960 r.)⁵¹, to będzie ona imponująca, wyniesie bowiem ponad 120.000.

Rok 1970	
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	16.000
Głogówek	7.000
Horyniec	4.000
Jasło	6.000
Kalwaria Pałacowska	565
Kraków	5.000
Krosno, w tym:	8.000
Głowienka	2.500
Suchodół	1.500
Lubomierz	1.700
Przemyśl	3.500
Radomsko	3.000
Rychwałd	2.100
Pewel Mała	1.015
Pewel Ślemieńska	1.800
Raba Niżna	850
Sanok	5.000
Święte	1.000
RAZEM	66.530

Łącznie z parafiami dolnośląskimi (81.400) liczba ta wynosi 147.930⁵².

Rok 1980	
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	35.000
Głogówek	7.000
Głowienka	2.100
Horyniec	3.500
Jasło	9.500
Kalwaria Pałacowska	521
Kraków	4.000
Krosno	2.700
Lubomierz	1.750
Nowy Korczyn	2.085
Przemyśl	4.500

Radomsko	3.000
Rychwałd	2.300
Pewel Mała	1.269
Pewel Mała	1.269
Pewel Ślemieńska	1.640
Sanok	7.500
RAZEM	88.365

Łącznie z placówkami dolnośląskimi (88.000) liczba ta wynosi 176.365⁵³.

Rok 1990	
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	15.000
Głogówek	7.000
Głowienka	2.000
Horyniec	3.500
Jasło	12.000
Kalwaria Pałacowska	393
Kraków	4.000
Krosno	4.500
Lubomierz	2.000
Nowy Korczyn	2.000
Przemyśl	4.500
Radomsko	3.000
Rychwałd	2.000
Sanok	8.000
RAZEM	69.893

W placówkach dolnośląskich duszpasterską opieką franciszkanów objętych było wówczas 88.500. Zatem w całej prowincji formalnie przynależało do placówek przez nią prowadzonych 158.393 osoby⁵⁴. W latach 80-tych zrezygnowano z wikariatów w Pewli Małej i Pewli Ślemieńskiej, ponadto nastąpił nowy podział parafii w Dąbrowie Górniczej Golonogu, przez co formalnie zmniejszyła się liczba wiernych. Faktycznie jednak liczba korzystających z duszpasterskiej opieki krakowskich franciszkanów była zdecydowanie większa. Trzeba bowiem wziąć pod uwagę, że na omawianym terenie było kilka sanktuariów, przede wszystkim w Kalwarii Pałacowskiej, dokąd na odpusty, zwłaszcza tzw. wielki sierpniowy odpust (11-15) przybywało każdego roku zaraz po wojnie po kilka, później po kilkanaście, a nawet po kilkadziesiąt tysięcy pielgrzymów; ponadto w ciągu całego roku przybywały tam grupy pątników, najczęściej autokarami. I tak np. podczas wizytacji 3 września 1988 r. prowincjał zanotował, że tylko "w bieżącym roku dotychczas przybyło 166 pielgrzymek - razem liczyły 7.288 osób". Natomiast w czasie wizytacji w 1991 r. prowincjał zapisał, że w 1990 r. przybyło autokarami 278 grup - łącznie 10.712 osób⁵⁵. Podobnie, choć na znacznie mniejszą skalę, było w sanktuarium Maryjnym w

Rychwałdzie i w Głogówku (kaplica Loretańska) oraz w sanktuarium św. Antoniego w Dąbrowie Górniczej-Gołonogu i Jaśle. Ponadto, do kościoła franciszkanów w Jaśle, Krośnie, Przemyślu i Sanoku przychodzili bardzo licznie mieszkańcy tych miast z innych parafii, a także z okolicznych miejscowości⁵⁶.

3.3. Życie sakramentalne

Przystępowanie do sakramentów świętych, przede wszystkim zaś przyjmowanie Komunii św., stanowi najważniejszy miernik poziomu życia religijnego w parafii, czy też wspólnoty wiernych gromadzących się w kościołach nie związanych z administracją parafii. Niestety, z lat powojennych posiadamy jedynie sporadyczne na ten temat wzmianki. I tak np. w sprawozdaniu na kapitułę prowincjalną 1956 r. kustosz krakowski podał, iż mały kościół w Sanoku w niedziele i święta jest przepełniony i rocznie rozdaje się w nim ok. 60.000 Komunii św. Podobnie kustosz przemyski, z tej samej okazji, podał, iż w zbudowanej kaplicy w Jaśle co roku przystępuje ok. 40.000 do Komunii św⁵⁷. Obaj jednak kustosze nie podali takich danych z innych placówek franciszkańskich.

Dokładniejsze, jednakże niepełne, dane co do przyjmowania Komunii św. w placówkach krakowskiej prowincji franciszkanów, można podać z przełomu lat 50-tych i 60-tych: Dąbrowa Górnicza-Gołonóg (1960) - 30.000, Głogówek (1959) - 43.500, Horyniec (1959) - 18.400, Jasło (1959) - 53.000, Kalwaria Paclawska (1959) - 45.000, Kraków (1960) - 200.000, Kraków- Biały Prądnik (1963) - 30.000, Krosno (1963) - 40.000, Lubomierz (1959) - 11.000, Pewel Mała (1959) - 14.200, Pewel Ślemieńska (1964) - 8.500, Przemyśl (1959) - 53.000, Raba Niżna (1966) - 11.000, Radomsko (1965) - 65.000, Rychwałd (1959) - 23.000, Sanok (1966) - 60.000, Święte (1959) - 5.500⁵⁸. **Razem 710.600.**

Łącznie z placówkami dolnośląskimi (235.700)⁵⁹ liczba ta wynosi 946.300 przyjmowanych rocznie Komunii św. w kościołach krakowskiej prowincji franciszkanów.

W następnych latach liczba przyjmowanych Komunii św. stale wzrastała i można ją ustalić w oparciu o kwestionariusze duszpasterskie, a także powizytacyjne sprawozdania prowincjałów. Niżej podane są dane z lat 1970, 1980 i 1990 r.; w wielu jednakże wypadkach brak danych z tych właśnie lat zastąpiono danymi z najbliższych lat tej okrągłej daty.

Rok 1970	
Dąbrowa Górnicza-Gołonóg	38.000
Głogówek	68.000
Horyniec	35.000
Jasło	77.000
Kalwaria Paclawska	55.000
Kraków	184.000
Kraków-Biały Prądnik	35.000

Krosno	51.500
Lubomierz	22.800
Pewel Mała	13.580
Pewel Ślemieńska	9.400
Przemyśl	56.700
Raba Niżna	11.000
Radomsko	65.000
Rychwałd	29.000
Sanok	72.000
Święte	12.160
RAZEM	835.140

W placówkach Dolnego Śląska rozdano w tym czasie 440.900 Komunii św.⁶⁰.
Zatem w całej prowincji 1.276.040.

Rok 1980		
MIEJSCOWOŚĆ	KOMUNIE ŚW.	ZAOPATRZENI HORZY
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	54.000	363
Głogówek	98.000 ⁶¹	
Horyniec	65.000	90
Jasło	185.000 ⁶²	680
Kalwaria Paławska	70.000	
Kraków	166.250	528
Krosno	141.470 ⁶³	1.807
Lubomierz	32.000	37
Nowy Korczyn	25.700	120
Pewel Mała	15.000	24
Pewel Ślemieńska	16.000	36
Przemyśl	85.000	54
Radomsko	65.000	
Rychwałd	40.000	63
Sanok	115.000	150
Razem	1.109.536	3.952

Nastąpił zatem wyraźny wzrost rozdanych Komunii św. w porównaniu z 1970 r., trzeba zaś dodać, że w tym czasie zrezygnowano z wikariatów w Krakowie-Białym Prądniku i w Rabie Niżnej. W placówkach dolnośląskich rozdano w tym czasie 647.500 Komunii św. i zaopatrzone 1.986 chorych⁶⁴. W całej zatem krakowskiej prowincji franciszkanów rozdano w tym czasie 1.757.036 Komunii św. i zaopatrzone 5.938 chorych.

Rok 1990	
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	60.000
Głogówek	135.000
Horyniec	96.000
Jasło	270.000
Kalwaria Pałacowska	120.000
Kraków	170.000
Krosno	84.000
Lubomierz	30.000
Nowy Korczyn	26.000
Przemyśl	100.000
Radomsko	85.000
Rychwałd	55.000
Sanok ⁶⁵	110.000
RAZEM	1.341.000

Bardzo wyraźnie wzrosła liczba rozdanych Komunii św. w porównaniu z 1980 r., choć w tym czasie franciszkanie opuścili placówki w Pewli Małej i w Pewli Ślemieńskiej. W kościołach prowadzonych przez zakon na Dolnym Śląsku rozdano w tym czasie 1.040.000 Komunii św., czyli razem 2.381.000. Niewątpliwie jest to imponująca liczba. Należy jednak pamiętać, że od pierwszej niedzieli adwentu 1983 r. obowiązuje nowy kodeks prawa kanonicznego, który pozwala dwukrotnie w ciągu jednego dnia przystępować do Komunii św., nie można zatem utożsamiać ilości rozdanych Komunii św. z liczbą ludzi ją przyjmujących. Poza tym podane w kwestionariuszach liczby nie są całkiem dokładne i precyzyjne, i czynią niekiedy wrażenie nieco zawyżonych.

Nie ulega jednak wątpliwości, że za tymi liczbami kryje się wyteżona, i bardzo ofiarna praca kapłanów w konfesjonalach. Wspomniano już, że w niektórych franciszkańskich świątyniach (Kraków, Jasło, Sanok, Krosno, Przemyśl), spowiadali się nie tylko mieszkańcy danej miejscowości, ale z okolicznych wsi. Nasilenie tej spowiedzi miało miejsce w pierwsze piątki miesiąca, a zwłaszcza przed świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Niestety, nie jesteśmy w stanie, nawet w dużym przybliżeniu, podać liczby godzin spędzonych przez ojców w konfesjonale, ani ilości penitentów, ponieważ nie prowadzono tego rodzaju statystyki.

3. 4. Katecheza

Szeroko pojęta katecheza oznacza systematyczne wprowadzanie w znajomość prawd wiary i w całokształt chrześcijańskiego życia. Pojęcie to odnosimy przede wszystkim do nauczania religii dzieci i młodzieży. W pierwszych latach po wojnie uczono religii w szkołach, jednakże w latach 50-tych władze państwowe zaczęły usuwać religię ze szkół, najpierw w miastach, a potem także i we wsiach. W 1958 r.

definitywnie usunięto ze szkół zakonników, a dwa lata później również duchownych diecezjalnych⁶⁶.

W aktach prowincji nie ma danych z pierwszych lat powojennych co do liczby dzieci i młodzieży, objętych w szkołach nauką religii. W sprawozdaniach powizytacyjnych prowincjałów, możemy znaleźć, początkowo jedynie fragmentaryczne, w późniejszych latach bardziej precyzyjne, choć niepełne, dane co do ilości szkół, w których franciszkanie prowadzili katechezę. Na przełomie lat 40-tych i 50-tych dane te przedstawiały się następująco:

MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ SZKÓŁ
Dąbrowa Górnicza-Gołonóg	2
Głogówek	6
Horyniec	8
Kalwaria Pałacowska	3
Kraków	2
Krosno	3
Lubomierz	1
Przemyśl	2
Radomsko	3
Rybotycze	1
Rychwałd	3
Święte ⁶⁷	2
RAZEM	36

Zatem franciszkanie we wspomnianym czasie **uczyli religii w 36 szkołach**. Od początku lat 60-tych już wszędzie uczono religii tylko w kościołach, kaplicach lub w przykościelnych punktach katechetycznych.

W 1965 r.⁶⁸ nauczaniem religii w placówkach krakowskiej prowincji było objętych dzieci i młodzieży:

MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ DZIECI I MŁODZIEŻY
Dąbrowa Górnicza-Gołonóg	4.000
Głogówek	1.169
Horyniec	800
Jasło	1.740
Kalwaria	54
Kraków	783
Kraków-Prądnik Biały	700
Krosno	570
Lubomierz	348
Pewel Mała	210
Pewel Ślemieńska	404

Przemyśl	500
Raba Niżna	140
Radomsko	680
Rychwałd	385
Sanok	1.150
Święte	270
RAZEM	13.903

Łącznie z placówkami dolnośląskimi (22.120)⁶⁹ liczba dzieci i młodzieży, objętych katechezą przez krakowskich franciszkanów, wynosiła 36.023.

W następnych dziesięcioleciach te dane przedstawiały się następująco.

Rok 1970	
MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ DZIECI I MŁODZIEŻY
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	3.500
Głogówek	1.410
Horyniec	967
Jasło	2.058
Kalwaria Paławska	85
Kraków	590
Kraków-Prądnik Biały	600
Krosno	2.450
Lubomierz	392
Pewel Mała	224
Pewel Ślemieńska	320
Przemyśl	1.600
Raba Niżna	174
Radomsko	600
Rychwałd	360
Sanok	2.270
Święte	259
RAZEM	17.859
Razem z placówkami Dolnego Śląska (20.991)	38.850

Rok 1980	
MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA DZIECI I MŁODZIEŻY
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	3.406
Głogówek	1.138
Głowienka	429
Horyniec	550
Jasło	3.559
Kalwaria Paclawska	53
Kraków	460
Krosno	2.596
Lubomierz	336
Nowy Korczyn	460
Pewel Mała	260
Pewel Ślemieńska	405
Przemyśl	940
Radomsko	350
Rychwałd	343
Sanok	2.531
RAZEM	18.015
Razem z placówkami dolnośląskimi (13.813)	31.828

W tym czasie opuszczono 2 placówki: w Krakowie - Białym Prądniku i w Świętem (a na Dolnym Śląsku aż 7), a objęto w Nowym Korczynie.

Rok 1990	
MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ DZIECI I MŁODZIEŻY
Dąbrowa Górnicza-Golonóg	3.348
Głogówek	1.430
Głowienka	355
Horyniec	720
Jasło	4.244
Kalwaria Paclawska	37
Kraków	387
Krosno	1.883
Lubomierz	367
Nowy Korczyn	339
Przemyśl	2.600
Rychwałd	350
Sanok	2.055
RAZEM	18.115

W placówkach dolnośląskich było wówczas 17.251 dzieci i młodzieży objętych katechezą; zatem w całej prowincji 35.366⁷⁰. W podanych liczbach mieszczą się dzieci przedszkolne, a także dzieci i młodzież specjalnej troski i głuchonieme (Kraków, Przemyśl, Głogówek). Natomiast nie wchodzi w te liczby dorośli (zwykle od kilkunastu do kilkudziesięciu), których katechumenat prowadzono w Krakowie w omawianym okresie od lat 70-tych⁷¹.

Szeroko pojętą katechezę stanowi także prowadzenie i opieka nad ministrantami. W aktach prowincji nie ma danych co do liczby ministrantów w latach powojennych w poszczególnych placówkach duszpasterskich. Poniższe dane, zaczerpnięte z kwestionariuszy duszpasterskich, pochodzą z lat 60-tych i następnych.

MIEJSCOWOŚĆ	LATA			
	1965	1970	1980	1990
Dąbrowa Gór.-Gołonóg	85 ^a	96	80 ^c	70
Głogówek	120	50	70	50
Głowienka	-		70	57
Horyniec	70	60	40	26 ^b
Jasło	110	85	190	163
Kalwaria Paławska	12	11	12 ^f	4 ^g
Kraków	-	26 ^d	35	8
Kraków-Prądnik Biały	15	26 ^b	-	-
Krosno	45	65	40	50
Lubomierz	20 ^a	26	16	25
Nowy Korczyn	-	-	29	26
Pewel Mała	22 ^a	16 ^c	24	-
Pewel Ślemieńska	55	16 ^b	70	-
Przemyśl	30	50	60	30
Raba Niżna	-	24	-	-
Radomsko	20 ^a	20	30	7
Rychwałd	23	18	30	34
Sanok	80 ^a	72	75	40
Święte	22 ^a	22	-	-
RAZEM	729	682	871	590⁷²

a = 1966, b = 1969, c = 1971, d = 1972, e = 1979, f = 1982, g = 1988 r.

Podobnie przedstawia się sytuacja z tzw. **bielą**. Mamy tu na myśli dzieci i dziewczęta, które podczas procesji rzucały kwiatki, nosiły poduszki, sztandarki, a także i starsze panie, noszące, podczas wzmiankowanych procesji, czy też nabożeństw, chorągwie, sztandary czy feretrony; one to opiekowały się tymi małymi dziewczynkami, a nad całością czuwał jeden z kapłanów.

MIEJSCOWOŚĆ	LATA			
	1965	1970	1980	1990
Dąbrowa Gór.-Gołonóg		30	60	35
Głogówek	75	12	32 ^a	65
Głowienka			47	35
Horyniec	107	180	20	29 ^b
Jasło	40	75	94	240
Kalwaria Pałacowska		10	10	4b
Kraków		35	40	50
Kraków-Prądnik Biały		30		
Krosno	20	30	20	40
Lubomierz			24	15
Nowy Korczyn			40	12
Pewel Mała	15	25	25	
Pewel Ślemieńska	20	18	25 ^a	
Przemyśl		100	70	25
Raba Niżna		10		
Radomsko	40	30	20	30
Rychwałd		20	36	12
Sanok	50	58	54	35
Święte	48	50		
RAZEM	415	713	617	627⁷³

a = 1979 r., b = 1988 r.

Powyższe dane statystyczne odnoszące się do ministrantów i bieli zostały zaczerpnięte z kwestionariuszy duszpasterskich, przysyłanych każdego roku do kurii prowincjalnej. Niestety, są one niekompletne - w takim wypadku dane zostały wzięte z najbliższego roku podanej daty. Trzeba też zauważyć, że nie wszyscy przełożeni dokładnie precyzowali podawane liczby i niekiedy - jak to widać na przykładzie Horyńca z lat 1965 i 1970 - np. biel utożsamiali zapewne z dziećmi przystępującymi do I Komunii św. i dlatego te liczby są zawyżone.

4. Inna działalność

4.1. Duszpasterstwo specjalistyczne

4.1.1. Duszpasterstwo chorych

Z licznych przejawów duszpasterstwa specjalistycznego na pierwszym miejscu należy wymienić samarytańską posługę wobec osób **chorych, kalekich, biednych, samotnych**. Franciszkanie objęli opieką duszpasterską szpitale, które znajdowały się na terenie ich parafii lub w miejscowościach, w których mieli swoje klasztory. Od samego początku obsługiwali szpital w Głogówku; od czasu do czasu

odprawiali tam Msze św., a także w Domu Starców przy kościele św. Mikołaja. W późniejszym czasie w szpitalu odprawiano Msze św. w każdą niedzielę i święto, śpiesząc z posługą sakramentalną na każde wezwanie chorych. Od końca lat 50-tych franciszkanie, choć jeszcze nie mieli powierzonej administracji parafii, kapelanowali w szpitalu w **Jaśle** i tę samarytańską posługę kontynuują do dzisiejszego dnia. Od początku lat 60-tych obsługiwano w **Krakowie** szpital przeciwgruźliczy na Woli Justowskiej. W **Sanoku** udawano się do szpitala z posługą duszpasterską dorywczo, na zawołanie. Najpiękniejszą kartę w obsłudze szpitala zapisali franciszkanie w **Krośnie**; kapelańską posługą objęto znajdujący się na miejscu Szpital Wojewódzki i jego filię (Oddział Geriatryczny) w Potoku. Codziennie kapelan udawał się do szpitala, odprawiał Mszę św., spowiadał i roznosił Komunię św. chorym po wszystkich salach, bardzo często udawał się tam dwa i więcej razy dziennie, na wezwanie chorych, a nawet spontanicznie, bez wezwania (np. o. Aleksander Glinka /+1987/, dzięki któremu urządzono w szpitalu kaplicę), aby chorym nieść duchową pociechę⁷⁴. Trzeba też wspomnieć o zaopatrywaniu chorych - wyżej (p. 3.3) podano przykładowo dane na ten temat z 1980 r.

W tym kontekście należy wspomnieć o duszpasterstwie **niewidomych i głuchoniemych**. W tym względzie pięknie zapisali się franciszkanie w **Krakowie**, gdzie utworzono punkt takiego duszpasterstwa. Ordynariusz krakowski zamianował opiekuna tego punktu diecezjalnym duszpasterzem niewidomych. W spotkaniach uczestniczyło od kilkudziesięciu do stu niewidomych lub słabo widzących. Prócz Mszy św. w każdą третią niedzielę miesiąca, spowiedzi, Komunii św., urządzano dla nich w wielkim poście rekolekcje, a także - sporadycznie - pielgrzymki lub wycieczki do różnych sanktuariów. Wydatną pomoc w duszpasterstwie niewidomych w **Krakowie** świadczyli alumni franciszkańskiego seminarium. Podobne punkty duszpasterstwa niewidomych działały, choć na mniejszą skalę, w **Przemysłu**, **Jaśle** i **Krośnie**. Natomiast duszpasterstwo głuchoniemych było prowadzone od początku lat 60-tych w **Krakowie**, **Jaśle**, **Krośnie**, **Dąbrowie Górniczej-Golonogu** i w **Przemysłu**⁷⁵.

Opieką duszpasterską otoczono również **dzieci specjalnej troski**. Wspomniano już o tym w kontekście katechezy. Odrębne punkty tego duszpasterstwa istniały w **Krakowie**, **Głogówku**, **Horyńcu** i **Przemysłu**. Na szczególną uwagę zasługuje tego rodzaju samarytańska opieka w **Krakowie**, gdzie od lat 60-tych prowadzono nie tylko katechezę dla tych dzieci, ale urządzano dla nich specjalne wakacyjne turnusy wypoczynkowe w różnych miejscowościach, a w ciągu roku rozmaite imprezy (św. Mikołaj, opłatek, święcone itp.). Piękną kartę zapisali w tej dziedzinie także franciszkańscy klerycy⁷⁶.

W **Horyńcu** znajdowało się kilka **sanatoriów**. Kuracjuszy otoczono troskliwą opieką duszpasterską. W kaplicy zdrojowej nie tylko odprawiano Msze św., ale głoszono dla nich konferencje i pogadanki religijne (np. w 1971 r. było aż 300 konferencji). W tym celu sprowadzano obcych kapłanów, lub też proszono ojców, którzy sami korzystali z tych kuracji. Dla kuracjuszy urządzano również dni skupienia (w 1980 było ich 9)⁷⁷. Troską duszpasterską objęto również **wczasowiczów** i

turystów, którzy przybywali do **Lubomierza**, a w latach 60-tych także do **Rahy Niżnej**⁷⁸.

Od 1982 r. franciszkanie w **Przemysłu** sprawują funkcję kapelana w tamtejszym **więzieniu** - w niedziele i święta jest odprawiana Msza św., służą też posługą w konfesjonale, urządzają okazjonalne spotkania z więźniami⁷⁹.

Piękną kartę w powojennej działalności zapisali franciszkanie z prowincji krakowskiej w dziedzinie **charytatywnej**. Wzmocnionym okresem działalności w tym zakresie był Tydzień Miłosierdzia, który urządzano w każdej placówce. Duszpasterstwo miłosierdzia kwitło jednak przez cały rok. W parafiach prowadzonych przez franciszkanów powołano tzw. pomocnice charytatywne w liczbie od kilku do kilkunastu (np. w 1972 r. w Rychwałdzie było ich 4, w Jaśle 7, a w 1976 r. w Dąbrowie Górniczej-Gołonogu - 15), które odwiedzały chorych, pomagały w przeprowadzaniu tzw. Dni Chorych (w Rychwałdzie urządzano Dzień Chorych dla całego dekanatu w święto Matki Bożej Szkaplerznej), w imieniu klasztoru wspomagały również biednych, odwiedzały samotnych. W niektórych wypadkach taką grupę charytatywną tworzyła młodzież, zarówno dziewczęta jak i chłopcy. W każdej prawie placówce byli ubodzy, którzy korzystali ze stałej pomocy klasztoru i tacy, którzy tylko dorywczo dostawali zasiłki, najczęściej w postaci pożywienia lub odzieży. Nie można zapominać o tzw. "Chlebie św. Antoniego" - zbierane do puszek o tej nazwie ofiary przeznaczano na wspomaganie ubogich. Ponadto we wtorki w Krakowie, Krośnie i Jaśle rozdawano ubogim chleb. W Dąbrowie Górniczej-Gołonogu, podczas odpustów, rozdawano po kilka tysięcy tzw. "chlebków" św. Antoniego, które były specjalnym rytem poświęcane, brali je do domów pielgrzymi przybywający do tego sanktuarium - był to jednak bardziej wyraz religijnego kultu tego Świętego niż akcja dobroczynna. W tym kontekście należy nadmienić, że w Krakowie od początku lat 70-tych urządzano wieczerzę wigilijną dla kilkudziesięciu samotnych, ubogich osób⁸⁰.

4.1.2. Duszpasterstwo rodzin

Od początku lat 70-tych wprowadzono we wszystkich większych placówkach **kursy dla narzeczonych**. W Krakowie - jak stwierdzali prowincjałowie podczas wizytacji - w latach 70-tych i 80-tych brało udział rocznie ok. 1000 uczestników z Krakowa i jego okolic. Podobne konferencje, choć nie zawsze przez cały rok, miały miejsce w Jaśle, Krośnie, Dąbrowie Górniczej-Gołonogu, Nowym Korczynie (w 1982 r.), Głogówku i Sanoku. W tym samym okresie czasu zaprowadzono **poradnictwo rodzinne**, które zwykle prowadziły, przeszkolone i zatwierdzone przez kurie biskupie, instruktorki (Krosno, Jasło, Sanok, Kraków), **duszpasterstwo młodych małżeństw** (Dąbrowa Górnicza-Gołonóg, Kraków, Głogówek).

4.1.3. Duszpasterstwo oaz

Od 1970 r. ośrodkiem **oaz** był Lubomierz. W latach 70-tych i 80-tych oazy młodzieżowe istniały w Dąbrowie Górniczej-Gołonogu, Głogówku, Głowience, Jaśle (tu znajdował się rejonowy punkt duszpasterstwa oazowego dla całego miasta), Krakowie (w 1985 oaza liczyła 50 osób), Przemysłu, Rychwałdzie (w 1983 r.

obejmowała 60 osób), Krośnie i Sanoku. W niektórych miejscowościach, prócz oazy młodzieżowej, rozwijała się również oaza dla dzieci - w Głogówku (w 1988 r. oaza młodzieżowa liczyła tutaj 20 osób, a dziecięca 15), Sanoku i innych⁸¹, a ponadto oazy rodzin (Kraków /np. w 1976 r. oaza skupiała 30 rodzin/, Głogówek /w 1988 r. oaza skupiała tutaj 12 rodzin/, Sanok, Krosno, Przemyśl)⁸².

4.1.4. Duszpasterstwo akademickie

c/. Punkty tego duszpasterstwa istniały w Krakowie, Dąbrowie Górniczej-Golonogu, Krośnie, Sanoku. W wymienionych placówkach, poza Krakowem, było to raczej duszpasterstwo sezonowe, ograniczające się zasadniczo do katechezy. W Dąbrowie Górniczej-Golonogu w 1973 r. była "mała grupa" akademików, ale w 1976 r. było ich już 63, zaś w 1983 r. - 25. W Krośnie w 1975 r. 70 studentek i studentów korzystało z katechezy jako wolni słuchacze; w Sanoku w 1980 r. - 83. W Krakowie duszpasterstwo akademickie istniało od lat 60-tych i gromadziło od kilkunastu do kilkudziesięciu studentów i studentek. Prócz ściśle rozumianej katechezy organizowano tu dla akademików wykłady i dyskusje z dziedziny biblijnej, teologicznej, filozoficznej, historycznej, cotygodniową Mszę św. z tematyczną homilią, dni skupienia, rekolekcje w Wielkim Tygodniu, opłatek, święcone, Andrzejki itp. Od lat 70-tych w Krakowie działał, w ramach duszpasterstwa akademickiego, Instytut Wyższej Kultury Religijnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego - wykłady prowadzili profesorowie franciszkańskiego seminarium duchownego, w których uczestniczyło ok. 70 osób (1976 r.), a na końcu roku akademickiego przyjeżdżali profesorowie z KUL, którzy egzaminowali uczestników, lub delegowano do przyjęcia tych egzaminów wspomnianych franciszkańskich profesorów⁸³.

4.1.5. Bractwa i stowarzyszenia religijne

W życiu religijnym wiernych niewątpliwie ważną rolę odgrywały bractwa i stowarzyszenia religijne. Dane na ten temat czerpiemy głównie z kwestionariuszy wizytacji prowincjalnych. Niestety, są to dane tylko urywkowe, często bowiem wizytator zanotował, że w danej w placówce istnieje Żywy Różaniec, nie podając jednak ilości i jakości istniejących tam róż; podobnie ma się sprawa z Trzecim Zakonem (obecnie używa się nazwy Franciszkański Zakon Świeckich) i z M.I. (Rycerstwem Niepokalanej). Przyglądnijmy się tym notatkom, rzucając bowiem dużo światła na działalność bractw w tych placówkach:

Dąbrowa Górnicza-Golonóg - 1973: III Zakon, Żywy Różaniec. **1976:** III Zakon (35 osób); **1983:** III Zakon (60), M.I. (80); **1988:** III Zakon (16), M.I. (40).

Głogówek - 1972: bractwa różańcowe, Męki Pańskiej, Matki Bożej Pocieszenia, Dobrej Śmierci oraz III Zakon; **1988:** III Zakon (16 członków), M.I. (50 dzieci i 40 dorosłych).

Głowienka - 1988: M.I. (400), Żywy Różaniec.

Horyniec - 1967: Żywy Różaniec (39 róż), III Zakon (70 kobiet); **1969:** 42 róż, III Zakon (70); **1972:** 30 róż; **1984:** III Zakon (45); **1991:** III Zakon (26), M.I. (34).

Jasło - 1967: III Zakon (same staruszki), Straż Honorowa Najśw. Serca P. Jezusa; 1982: III Zakon (70); 1984: III Zakon (70), M.I. (150).

Kalwaria Pałacowska - 1967: 5 róż, III Zakon (15 kobiet i 1 mężczyzna); 1970: 5 róż, III Zakon (16 kobiet i 2 mężczyzn); 1984: III Zakon (16), M.I.; 1988: III Zakon (10)

Kraków - 1966: Arcybractwo Męki Pańskiej. Arcybractwo Matki Bożej Bolesnej; 1969: III Zakon (600); 1976: III Zakon (600 kobiet i 50 mężczyzn); 1985: III Zakon (400 kobiet i 30 mężczyzn); 1989: III Zakon (250 kobiet i 40 mężczyzn), M.I.

Kraków - Biały Prądnik - 1967: 15 róż.

Krosno - 1972: 20 róż, Straż Honorowa Najśw. Serca P. Jezusa; 1975: III Zakon (54); 1982: III Zakon (kilkadziesiąt), M.I. (608); 1988: III Zakon (36).

Lubomierz - 1964: 9 róż, III Zakon; 1972: 13 róż, III Zakon (30).

Nowy Korczyn - 1982: III Zakon (30), M.I. (młodzieżowe) = Dzieci Maryi.

Pewel Mała - 1964: 13 róż, Straż Honorowa Najśw. Serca P. Jezusa; 1970: 10 róż; 1972: 12 róż.

Pewel Ślemieńska - 1964: 17 róż dorosłych i 10 róż dziecięcych; 1967: 20 róż; 1970: 18 róż; 1972: 20 róż.

Przemyśl - 1967: III Zakon (60 kobiet i kilku mężczyzn); 1982: III Zakon (70), M.I. (słabe); 1984: III Zakon (44); 1988: III Zakon (60), M.I.

Raba Niżna - 1967: 8 róż (5 kobiet i 3 mężczyzn).

Radomsko - 1967: III Zakon (150); 1976: III Zakon (200), Arcybractwo Drogi Krzyżowej, Straż Honorowa Najśw. Serca P. Jezusa, Żywy Różaniec; 1988: III Zakon (100).

Rychwald - 1964: Bractwa: Trójcy św., Szkaplerza NMP, III Zakon (40 kobiet i 3 mężczyzn), 11 róż; 1967: 12 róż (w tym 4 dziecięce); 1970: 12 róż (4 dziecięce); 1972 - 14 róż; 1988: III Zakon, M.I., Bractwo Trójcy św. i Szkaplerza NMP.

Sanok - 1971: 22 róże (w tym 2 róże mężczyzn i 4 dziecięce); 1980: III Zakon (55); 1984: III Zakon (43), M.I., Żywy Różaniec; 1988: III Zakon (45). Nie było M.I.

Święte - 1969: 3 róże mężczyzn, 9 róż matek, 5 róż panien, 4 róże dziewcząt szkolnych i 1 róża chłopców⁸⁴.

Z powyższego wykazu wynika, że w latach 60-tych i 70-tych szczególnie kwitły stowarzyszenia Żywego Różańca. Natomiast jest znamienne, (a może to znak czasu?), że stowarzyszenia franciszkańskie: III Zakon i Rycerstwo Niepokalanej, bardzo słabo się prezentowały. W wielu placówkach w ogóle nie było M.I., w innych pokazywało się ono sporadycznie, gdy przybył tam gorliwy w tej dziedzinie kapłan, a potem znowu zanikało. Natomiast do III Zakonu należały przeważnie osoby starsze (wyraźnie to zanotował prowincjał w 1967 r. w Jasle) i co bardzo charakterystyczne - we wszystkich placówkach liczba członków III Zakonu malała z biegiem lat.

4.1.6. Duszpasterstwo sióstr zakonnych

Wielką kartę zapisali franciszkanie także i na tym polu. Byli spowiednikami (Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 r. rozróżniał spowiedników zakonnic zwyczajnych i nadzwyczajnych), pełnili rolę kuratorów, głosili rekolekcje, miesięczne lub kwartalne konferencje ascetyczne itp. Niżej podano dane, przykładowo, tylko z niektórych lat w placówkach, w których franciszkanie pełnili stałą opiekę duszpasterską sióstr zakonnych, szczegółowe bowiem opracowanie tego zagadnienia zbyt rozszerzyłoby ramy niniejszego artykułu. Ponadto prowincjałowie w swych sprawozdaniach powizytacyjnych często jedynie krótko zanotowali, że ojcowie byli spowiednikami sióstr zakonnych, nie podając bardziej precyzyjnych danych.

- **Dąbrowa Górnicza-Gołonóg** - spowiadano w Dąbrowie Górniczej i w Strzemieszycach: w 1970: 2 spowiedników, w innych latach jeden.

- **Głogówek** - 1967: 1 spowiednik kwartalny w Głubczycach; inne lata: 1 spowiednik - służebniczki i elżbietanki; 1975: miesięczne konferencje.

- **Horyniec** - 1967: 1 spowiednik; 1972: 4 serie rekolekcji, 3 dni skupienia; 1988: co dwa tygodnie konferencje.

- **Jasło** - 1959: 2 spowiedników w 4 klasztorach; 1970: 4 spowiedników - sercanki we Frysztaku (tu co miesiąc konferencje), służebniczki w Szebniach, wizytki, szarytki i michalitki w Jaśle (oraz albertyni w Przemyślu); 1978: 2 spowiedników - wizytki i szarytki, miesięczne dni skupienia w Jaśle, Bieczu i Krośnie; 1980: 2 spowiedników; 1990: 1 spowiednik, 2 serie rekolekcji.

- **Kalwaria Paclawska** - 1985 i 1988: 1 spowiednik.

- **Kraków** - 1958: spowiadano - klaryski, sercanki, marianki, felicjanki, augustianki (i bonifratrów); 1969: 3 spowiedników - klaryski, sercanki, józefitki, felicjanki, marianki (w Krakowie i w Mszanie Dolnej), Siostry Duszy Chrystusowej w Krakowie-Białym Prądniku (i albertyni), 2 kuratorów - michalitki, sercanki, marianki, augustianki i klaryski; 1972: 35 dni skupienia; 1973: 9 spowiedników, 2 kuratorów; 1975: 6 serii rekolekcji; 1978: 6 spowiedników w 8 klasztorach, 3 kuratorów, 1 wizytator zgromadzeń żeńskich w archidiecezji krakowskiej; 1980: 23 serie rekolekcji; 1985: 7 spowiedników, 20 serii rekolekcji, 34 dni skupienia; 1990: 8 serii rekolekcji, 70 konferencji.

- **Krosno** - 1967: comiesięczne konferencje na rejonowych zebraniach zakonnic; 1970: 2 spowiedników, 12 dni skupienia (24 konferencje); 1972: 2 spowiedników w 4 klasztorach; 1980: 2 spowiedników, 5 dni skupienia; 1985: 2 spowiedników, comiesięczne konferencje; 1990: 2 spowiedników, 4 serie rekolekcji, 12 konferencji.

- **Lubomierz** - 1970: 1 spowiednik; 1980: 1 spowiednik, 6 konferencji; 1988: 1 spowiednik, konferencje.

- **Nowy Korczyn** - 1985: 1 spowiednik, 3 serie rekolekcji, 30 dni skupienia; w inne lata: 1 spowiednik.

- **Przemyśl** - 1959: 2 spowiedników, 2 serie rekolekcji; 1970: 1 spowiednik, 2 serie rekolekcji; inne lata: 2 spowiedników.

- **Radomsko** - 1981: spowiadano w Radomsku i Przedborzu; inne lata: 1 spowiednik i konferencjonista w Pajęcznie, Przedborzu.

- Sanok - 1956: 1 spowiednik w Komańczy; 1970: 2 spowiedników, I seria rekolekcji; 1979: 2 spowiedników, 2 serie rekolekcji; 1989: 2 spowiedników⁸⁵.

4.1.7. Pomoc sąsiedzka

Franciszkanie chętnie śpieszyli z pomocą duszpasterską okolicznym parafiom i kościołom. Wspomniano już, że pod koniec lat 60-tych franciszkanie z Radomska obsługiwali parafię w Stobiecku, a z Sanoka punkty duszpasterskie w Trepczy i Międzybrodziu⁸⁶. Trudno dokładnie ustalić formy świadczonej pomocy sąsiedzkiej. Prowincjałowie rzadko i w formie ogólnikowej notowali tę formę działalności. Tak np. podczas wizytacji w 1947 r. w Rychwałdzie zapisano, że ojcowie pomagają w okolicy w spowiedziach i kazaniach⁸⁷, a w 1958 r. w Głogówku, iż "często zastępują okolicznych proboszczów, zwykle starszych, samotnych"⁸⁸, natomiast w 1967 r. w Radomsku, że "ojcowie pracą kaznodziejską promieniują na całą okolicę"⁸⁹.

Franciszkanie zastępowali okolicznych proboszczów, najczęściej jednak śpieszyli z pomocą w spowiadaniu wiernych z okazji odpustów, a zwłaszcza wielkopostnych rekolekcji. Dokładniejsze dane na ten temat posiadamy z końca lat 60-tych i początków lat 70-tych.

MIEJSCOWOŚĆ	Ilość dni zastępstw			Pomoc w spowiedzi w godzinach		
	1969	1970	1972	1969	1970	1972
Dąbrowa Gór.-Gołonóg	30	12	20	320	120	81
Głogówek	100	11	130	500	200	325
Horyniec	5	18	21	150	160	168
Jasło				165 ^a	110	73
Kalwaria Paławska	12 ^a	10		50 ^a	50	
Kraków			28			80
Krosno	10	4	50 ^b	215	70	b. dużo
Lubomierz	14	42	30	252	200	300
Pewel Mała		21 ^b	15		65 ^b	
Pewel Ślemieńska		6		60		180
Przemysł	5	10		30	40	
Raba Niżna	16			60	64	
Radomsko	30		30	160	224 ^b	
Rychwałd	8	10	18	200	240	90
Sanok	11	37	32	56	160	100
Święte ⁹⁰	4	4		180	62	
RAZEM	245	221	374	2263	1765	1397

a = 1968, b = 1971 r.

Te dane, choć niepełne i obejmujące tylko trzy lata, ukazują duży wkład pracy franciszkanów w okolicznych kościołach. Świadczą także o dobrej współpracy i dobrosąsiedzkich stosunkach z duchowieństwem diecezjalnym.

4.1.8. Inne

Wypada jeszcze wspomnieć, że franciszkanie pełnili szereg **funkcji**, które wykraczały poza ramy ich placówek; były one świadectwem wzmiarkowanej dobrej współpracy z duchowieństwem diecezjalnym. W latach 50-tych i 60-tych w klasztorze w Radomsku były organizowane **konferencje dekanalne** dla dwu dekanatów; na początku 70-tych lat nawet dla trzech dekanatów. Ponadto urządzano również dni skupienia dla organistów z tychże dekanatów. W latach 70-tych spotkania dekanalne bardzo często miały także miejsce w klasztorze w Jaśle. Często przełożony klasztoru był **ojcem duchownym** dla jednego lub kilku dekanatów i na zebraniach dekanalnych wygłaszał konferencje ascetyczne. W Radomsku - jak wspomniano - gwardian był ojcem dla dwu, trzech, a pod koniec lat 70-tych nawet dla 5 sąsiednich dekanatów. Na przełomie lat 60-tych i 70-tych przełożeni w Głogówku i Horyńcu pełnili tę funkcję dla dwu sąsiednich dekanatów. Pod koniec lat 60-tych gwardian kalwaryjski był **dekanalnym referentem trzeźwości**, natomiast gwardian jasielski w latach 70-tych był przewodniczącym **dekanalnej komisji liturgicznej**.

W latach 50-tych franciszkanie w Przemyślu byli **spowiednikami w seminarium diecezjalnym**, a w Krakowie w dwu seminariach diecezjalnych i dwu męskich klasztorach, w których - w późniejszych latach - głoszone także comiesięczne konferencje ascetyczne. W latach 50-tych i 60-tych, a potem w latach 80-tych, jeden z ojców (o. Wojciech Zmarz, potem o. Michał Wróblewski) w Krakowie pełnił Sądzie Metropolitalnym funkcję **sędziego w sprawach małżeńskich**. Natomiast w latach 70-tych inny (o. Peregryn Ziobro) był pracownikiem **synodu** archidiecezji krakowskiej, a także archiwariuszem na Wawelu, zaś dwu (o. Wojciech Zmarz, o. Damian Synowiec) było wicepostulatorami w sprawach beatyfikacji. Ojcowie krakowscy byli również wykładowcami w seminarium diecezjalnym krakowskim i częstochowskim oraz w kilku seminariach zakonnych na miejscu i poza Krakowem (Kalwaria Zebrzydowska)⁹¹.

4. 2. Praca rekolekcyjno - misyjna

Z wielkim zaangażowaniem, z prawdziwą pasją oddawali się franciszkanie tej apostolskiej pracy. Z pierwszych lat powojennych nie posiadamy na ten temat precyzyjnych danych. Prowincjałowie, podczas wizytacji klasztorów, najczęściej zostawiali tylko ogólne notatki. W 1946 r. w Krośnie prowincjał zanotował, że czterech ojców tego klasztoru wyjeżdżało z rekolekcjami i misjami w Poznańskie i Łódzkie⁹². W Radomsku prowincjał zapisał, że ojcowie tego klasztoru wygłosili "szereg rekolekcji", a w 1948 r., iż gwardian "często wyjeżdża na rekolekcje i misje"⁹³. Kustosz przemyski na kapitule prowincjalnej w 1950 r. ogólnie tylko podał, że ojcowie z Sanoka i Jasła "wyjeżdżają na misje i rekolekcje"⁹⁴. Dokładniejsze dane przedstawił na tejże kapitule kustosz krakowski (do tej kustodii należały wtedy także placówki na Dolnym Śląsku) - w minionym trzyleciu (1947-1950) ojcowie tej kustodii przeprowadzili 49 misji, 21 renowacji misji, 97 serii rekolekcji, 12 serii rekolekcji dla sióstr zakonnych i zakonników⁹⁵. W czasie kapituły w 1956 r. kustosz przemyski podał, że ojcowie w Przemyślu rocznie przeprowadzają przeciętnie 16 serii

rekolekcji i misji ludowych, a w Sanoku od 5 do 6 serii misji i rekolekcji, natomiast w Jaśle w czasie wielkiego postu prowadzili 11 serii rekolekcji, zaś w Krośnie w ostatnim roku 4 serie rekolekcji⁹⁶. W sprawozdaniu na kapitułę prowincjalną w 1959 r. prowincjał podał, że w 1958 r. ojcowie w prowincji przeprowadzili 18 serii misji, 107 serii rekolekcji parafialnych, 43 serie rekolekcji dla zakonników i zakonnice - w tej pracy uczestniczyło 38 kapłanów⁹⁷. Była to zatem wielka praca. Dokładniejsze dane posiadamy z późniejszych lat, korzystając głównie z kwestionariuszy duszpasterskich.

Ilość przeprowadzonych serii rekolekcji, w wybranych latach, przedstawia się następująco:

MIEJSCOWOŚĆ	LATA					
	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Dąbrowa G.-Goł.	5 ^a +1 ^b +1 ^c	2 ^c +4 ^d	7+1 ^e	5+4 ^e +1 ^e	7+2 ^e	4+3 ^b +3 ^c
Głogówek	1+3 ^e	12+1 ^b +7 ^c	10+1 ^b +3 ^c	2 ^k +4 ^c	3+3 ^c	5+1 ^e
Głowienka						2+2 ^c
Horyniec	3	6+3 ^c	9+1 ^e	5+1 ^b +9 ^d +2 ^h	3+3 ^c	1 ⁱ
Jasło	20+4 ^b +10 ^c +3 ^h	9+3 ^b +2 ^c +7	11+4 ^c	6	5+2 ^b +7 ^e	1+1 ^b +1 ^c +2 ^e
Kałwaria Pacl.	2	1+1 ^c +1 ^d		6 ^k +2 ^c	2+1 ^e	8+3 ^c
Kraków		29 ^l +2 ^c	28+4 ^c +6 ^c	16+2 ^b +9 ^c	21+7 ^c	20+6 ^c +8 ^c
Kraków-Prąd. B.	2+3 ^c +1 ^h	2 ^m +4 ^c				
Krosno	7 ⁿ +2 ^c +4 ^d +1 ^h	4+1 ^b +2 ^c	2+2 ^c +4 ^c	2+1 ^c	4+3 ^c +4 ^c	6+10 ^b +2 ^c
Lubomierz	3+2 ^c +1 ^h	4+2 ^c	2 ⁿ +1 ^c	1+2 ^c +1 ^c	1+4 ^c +2 ^c	1+4 ^c
Nowy Korczyn			7 ⁿ +4 ^c	5+3 ^b +3 ^c +2 ^d	6+3 ^c +3 ^e	10+1 ^b +1 ^c
Pewel Mała	1 ⁿ	2 ^c	1	2 ^c		
Pewel Ślemień.	1+1 ^c	3+2 ^c	2+2 ^c	1 ^c		
Przemyśl	5+3 ^c +2 ^d	2		4+2 ^c	7+4 ^c +2 ^c	5+1 ^b
Raba Niżna	2 ^o	2+2 ^c				
Radomsko	8+8 ^c	14+6 ^c	9+5 ^c	5+6 ^c	3+4 ^c	7+16 ^b +4 ^c
Rychwałd	6+1 ^c	2 ^c	2+2 ^c	6+4 ^c	1+1 ^c	2+2 ^c
Sanok	8 ⁿ +2 ^d	2+3 ^c +2 ^e	4+1 ^b +6 ^c	3+2 ^b +2 ^c +1 ^d	6+2 ^c	4+1 ^b +5 ^c
Święte ⁹⁸	3 ^o	3 ^c				
RAZEM	130	154	159	130	113	153

a = 1968; **b** = misje i renowacje misji; **c** = tridua lub nowenny; **d** = serie przygotowań do peregrynacji obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej; **e** = rekolekcje dla zakonników i zakonnice; **f** = 1979, **g** = 1981; **h** = czterdziestogodzinne nabożeństwa; **i** = 1988; **j** = 1986; **k** = 1983; **l** = 1972; **m** = 1969; **n** = 1966; **o** = 1976 r.

Z powyższego zestawienia widać, jak wielką pracę apostolską wykonywali franciszkanie z krakowskiej prowincji na terenie całej Polski. W zestawieniu pominięto okolicznościowe kazania, np. odpustowe, prymicyjne, pogrzebowe.

4.3. Działalność religijno -oświatowa

Franciszkanie dużo troski wkładali w sprawę uatrakcyjnienia odprawianych w kościołach nabożeństw, chcieli bowiem mocniej związać ludzi z Kościołem i podnosić poziom religijnej świadomości.

Wyrazem tej działalności było prowadzenie **chórów kościelnych**. Działały one w następujących miejscowościach:

- **Dąbrowa Górnicza-Gołonóg**. Od końca lat 50-tych działał tu chór mieszany, który prowadził organista. W 1976 r. chór liczył 35 osób⁹⁹.

- **Głogówek**. W 1982 r. prowincjał zanotował, że istniał tu chór parafialny¹⁰⁰.

- **Jasło**. W 1970 r. istniał tu chór młodzieżowy. Szczególnie wielką działalność chór rozwinął w późniejszych latach, gdy jego kierownikiem został, będący również organistą, Władysław Świstak¹⁰¹.

- **Kraków**. Od początków lat 20-tych naszego wieku istnieje i działa bardzo zasłużony męski Chór Cecyliński, założony przez o. Bernardino Rizzi. W latach 60-tych i 70-tych, obok Chóru Cecylińskiego, działał tu również chór kleryków franciszkańskiego seminarium oraz żeński chór Trzeciego Zakonu. Często występował także chór Organum, założony i prowadzony przez Bogusława Grzybka¹⁰².

- **Lubomierz**. W 1975 r. istniał tu chór mieszany¹⁰³.

- **Pewel Ślemieńska**. W latach 60-tych działał tu najpierw dwugłosowy, a potem trzygłosowy chór dziewczęcy¹⁰⁴.

- **Przemyśl**. Od końca lat 50-tych działa tu chór mieszany. W 1967 r. chór liczył 36 osób, w 1972 r. - 40 osób. Ponadto w całym omawianym okresie ćwiczył w klasztorze i występował w kościele dwugłosowy chór żeński. tzw. asysta kalwaryjska, ponieważ towarzyszyła wielkiemu odpustowi w Kalwarii Paławskiej¹⁰⁵.

- **Radomsko**. 1 maja 1923 r. zostało zarejestrowane Towarzystwo Śpiewacze im. Stanisława Moniuszki, jednakże chór istniał tu wcześniej, jeszcze przed powrotem (1918) franciszkanów do Radomska. Od samego początku aż do dnia dzisiejszego działa przy kościele klasztornym mieszany Chór im. St. Moniuszki. Jest to zespół ogromnie zasłużony dla kultury śpiewaczej (w okresie międzywojennym urządzali także jasełka, poranki muzyczne, niedzielne koncerty i zabawy w miejskim parku) nie tylko dla miasta, ale i dalszych jego okolic. Jest to duży zespół, liczy bowiem ok. 60 osób. W 1974 r. uroczystie obchodzono 50-lecie istnienia i działalności Chóru im. St. Moniuszki i 40-lecie pracy artystycznej Albina Mrówczyńskiego i solisty w jednej osobie, który został wtedy udekorowany orderem papieskim "Pro Ecclesia et Pontifice". W tym też roku Mrówczyński oraz czworo innych członków zespołu otrzymało "Złote Odznaki" Zarządu Głównego Polskich Związków Śpiewaczych¹⁰⁶.

- **Sanok**. Podczas wizytacji w 1967 r. prowincjał zanotował, że istniał tu chór przykościelny, ale się rozpadł¹⁰⁷.

Pod koniec lat 60-tych i późniejszych organizowano tzw. **schole**. Były to grupy kilku-, kilkunastu-, a nawet kilkudziesięciosobowe, złożone zwykle z dziewcząt, które podczas Mszy św. i innych nabożeństw, śpiewały psalmy i inne pieśni. Schole takie istniały w Dąbrowie Górniczej-Gołonogu, Głogówku (w 1988 -

10 osób), Głowience, Horyńcu, Jaśle (w 1982 - 83 osoby), Kalwarii Paclawskiej (w 1988 - 4), Krakowie, Krośnie, Lubomierzu (1983 - 18), Przemyślu (w 1982 - 20), Rychwałdzie (w 1983 - 37) i w Sanoku¹⁰⁸.

Uatrakcyjnieniu nabożeństw miały służyć również zespoły wokalnie - muzyczne. Działały one szczególnie w latach 80-tych w Dąbrowie Górniczej-Golonogu, Głogówku, Głowience, Jaśle, Lubomierzu, Sanoku¹⁰⁹.

Biblioteki parafialne czy też przyklasztorne miały służyć podniesieniu świadomości religijnej. W 1963 r. biblioteka "Pokój i Dobro" w **Krakowie** zawierała 7.084 książki, w samym 1962 r. - jak zaznaczył prowincjał - kupiono do tej biblioteki 184 książki, przepadło 43, stałych czytelników było ok. 500, ale w tym roku przez bibliotekę "przewinęło się" 5.030 osób. Natomiast w 1989 r. prowincjał zanotował, że biblioteka "Pokój i Dobro" istnieje od 40 lat i zawiera obecnie ponad 10.000 tomów¹¹⁰. W 1975 r. w **Krośnie** biblioteka zawierała ponad 6.000 książek i 890 starodruków. W **Radomsku** jeszcze w latach 70-tych biblioteka była nieuporządkowana. W późniejszych latach prowadziła ją kongregacja Trzeciego Zakonu i była dostępna dla ludzi. Podobna sytuacja była z biblioteką parafialną w **Horyńcu**. Natomiast w **Sanoku** była tzw. biblioteka tercjarska. Od końca lat 50-tych czynna była biblioteka w **Dąbrowie Górniczej-Golonogu**. W **Rychwałdzie** biblioteka istniała już w latach 60-tych. W **Jaśle** dopiero w 1978 r. był "zaczątek biblioteki", ale potem szybko rosła w ilość książek¹¹¹.

Należy tu wspomnieć, iż w niektórych klasztorach urządzano różne imprezy o charakterze religijno-oświatowym, aby łatwiej przyciągnąć ludzi do kościoła. Były to jasełka, misteria Męki Pańskiej, akademie, wyświetlanie religijnych filmów itp. Takie przedstawienia już w latach 50-tych urządzono w Jaśle, Kalwarii Paclawskiej (tu w 1958 r. o. Wit Nowakowski uczył ludzi śpiewu, a nawet pisania na maszynie), a przede wszystkim w Krakowie, gdzie były - ze względu na istniejące tu franciszkańskie seminarium - największe możliwości do organizowania tego rodzaju imprez¹¹².

Godnym zaznaczenia jest to, iż gwardian klasztoru w Radomsku, o. Leon Kucharski, był w latach 1968-1974 wykładowcą w Diecezjalnej Szkole Organistowskiej w Częstochowie; przez kilka lat należał również do Rady Kapłańskiej¹¹³. W latach 70-tych jeden z ojców był członkiem Komisji Synodalnej Archidiecezji Krakowskiej, inny w Diecezjalnej Komisji Synodalnej w Częstochowie¹¹⁴. Warto odnotować i takie fakty, które w swojej relacji na kapitule prowincjalnej w 1947 r. podał krakowski kustosz, że o. Wiesław Pelc uczył w gimnazjum w Głogówku nie tylko religii, ale i łaciny, a o. Bogdan Cisek - religii i języka francuskiego¹¹⁵.

W niniejszym opracowaniu starano się ukazać główne kierunki powojennej działalności franciszkanów z prowincji krakowskiej i przedstawić przykłady tej działalności. Chodziło głównie o dziedzinę duszpasterską. Autor zdaje sobie sprawę, że jest to tylko zarys, szkic takiej działalności, dokładne bowiem jej ukazanie wymagałoby bardziej dogłębnych, nie tylko archiwalnych, badań i z pewnością by się rozrosło do rozmiarów dużej książki. Wydaje się jednak, że w oparciu o przytoczone

dane można mówić o wielkim wkładzie krakowskich franciszkanów w dzieło ewangelizacji Kościoła.

Summary

Franciscan Province in Cracow after World War II (1945-1990)

In this study, renowned Franciscan historian tries to show main directions and examples of Franciscans' postwar activities in the province of Cracow. The main activity was a ministry for the faithful. The author realizes that this is only a general sketch of such activities. The detailed presentation would require in depth research through archives and other sources and surely would grow into a large book. It seems, however, that based on presented data, one can see the great contribution of Franciscans in Cracow in regard to the evangelization of the Church.

¹ W artykule pominięto domy znajdujące się na terenie archidiecezji wrocławskiej. Były one bowiem przedmiotem osobnego opracowania. Zob. S. Barcik, *Franciszkanie na Dolnym Śląsku po II wojnie światowej (1945-1990)*, w: *W nurcie franciszkańskim* 4, Kraków 1995, ss. 173-199.

² K. Rosenbajger, *Dzieje kościoła OO. Franciszkanów w Krakowie w wiekach średnich*, Kraków 1933, s. 37.

³ K. Kantak, *Franciszkanie polscy 1237-1517*, Kraków 1937, t. I, ss. 19-20, 36-39; *Katalog Prowincji św. Antoniego i bł. Jakuba Strepy Zakonu Ojców Franciszkanów (Braci Mniejszych Konwentualnych) w Polsce*, Kraków 1993, s. 9n.

⁴ A. Zwiercan, *Franciszkanie w Krakowie*. w: *W nurcie franciszkańskim*, Kraków 1987, s. 22, 24, 25; A. Karwacki, *Materiały do historii Franciszkanów w Polsce*, t. XXII, rkps w Archiwum Franciszkanów w Krakowie (= AFK), sygn. E-I-22, s. 414 podaje, że w 1430 r. klasztor krakowski jest nazwany prowincjalnym, w którym rezydował prowincjal Polski i Czech o. Jan Kmita.

⁵ *Katalog Prowincji 1993*, s. 10n; K. Kantak, *Franciszkanie polscy*, s. 277; A. Zwiercan, *Franciszkanie w Krakowie*, s. 32.

⁶ *Katalog Prowincji 1993*, ss. 11-13; K. Kantak, *Franciszkanie polscy 1517-1795*, Kraków 1938, t. II, s. 143, 175.

⁷ D. Synowiec, *P. Samuel Rajss observantiae religiosae in Provincia S. Antonii Patavini reformator (1850-1901)*, "Miscellanea Francescana" 77(1977), Roma, ss.136-137; tenże, *Franciszkanie polscy w latach 1889-1939*, w: J.R. Bar [red.], *O. Maksymilian Kolbe. Środowisko życia i działalności*, Warszawa 1971, s. 36.

⁸ D. Synowiec, *Franciszkanie*, ss. 36-37, 49, 62; tenże, *P. Samuel*, ss. 147-148.

⁹ D. Synowiec, *Franciszkanie*, s. 40, 42, 43-44; *Katalog Prowincji 1993*, ss. 14-17.

¹⁰ *Katalog Prowincji 1993*, ss. 17-18.

¹¹ Tamże, ss. 18-19.

¹² *Acta Provinciae Poloniae sub tutela S. Antonii Pat. et B. Jacobi de Strepa ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 361, 362, 364, 365, 366, 371, 382, 384, 432, 433, 436; *Katalog Prowincji 1993*, s. 19.

¹³ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 178.

¹⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 415, 417, 418, 419, 429, 431, 432, 433, 434, 435, 436. W tym czasie na Dolnym Śląsku pracowało 23 ojców i 3 braci, administrując 20 parafiami z 37 filiami. S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 178.

¹⁵ *Katalog Prowincji 1993*, s. 19 n.

¹⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 532-538, 549-555., 584-585; S. Barcik, *Kalwaria Paclawska*, Warszawa 1985, s. 131. Na Dolnym Śląsku zakon prowadził 16 placówek, w tym 17 parafii (Sobota administrowana ze Zbylutowa), które obejmowały 37 filii i 53 innych miejscowości. S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 179 n.

¹⁷ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 556-557.

¹⁸ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 37, 91.

¹⁹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9 s. 193; Teka Kraków-Prądnik Biały, AFK sygn. D-II-170, akta z lat 1958-1970; Teka Raba Niżna, AFK sygn. D-II-221, *List prowincjalny do kurii biskupiej w Krakowie z 8.9.1959*.

²⁰ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 190.

²¹ *Katalog Prowincji 1993*, s. 20.

²² Tamże, s. 43, 45, 47, 48.

²³ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, ss. 57-58, 347, 449.

²⁴ Teka Raba Niżna, AFK sygn. D-II-221, Teka Święte, AFK sygn. D-II-257; Teka Horyniec, AFK sygn. D-II-37.

²⁵ Teka Głowienka, AFK sygn. D-II, Akta z 1984 r.

²⁶ Teka Nowy Korczyn, AFK sygn. D-II, Akta z lat 1975-1992.

²⁷ *Katalog Prowincji 1993*, s. 22, 23.

²⁸ Tamże, ss. 21-24.

²⁹ Tamże, s. 25, 42-49, 51.

³⁰ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5 s. 361, 434, 552; Z. Świstak, *Franciszkanie w Jasle 1231-1981*, Jasło 1995, ss. 38-41.

³¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 361, 434, 552; Teka Jasło-5, AFK sygn. D-II-46. *Listy gwardiana do prowincjalny z 27.5.1949, 28.6.1951, 19.2.1953*; Z. Świstak, *Franciszkanie w Jasle*, s. 43n.

³² *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 619-621; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 27, 101, 183; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 27, 91; Teka Jasło-5, AFK sygn. D-II-16, *Listy gwardiana do prowincjalny z 27.5.1949, 28.6.1951, 19.2.1953, 1.5.1957, 15.10.1957*; tamże, *List generalny zakonu o Bazylego Heisera do prowincjalny o Cecyliana Niezgody z 27.9.1963*, Z. Świstak, *Siedemset pięćdziesiąta rocznica śmierci św. Antoniego. Sanktuarium Świętego w Jasle*; tenże, *Franciszkanie w Jasle*, ss. 52-54, 60, 66-69.

³³ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 55; *Acta Provinciae... ab anno 1983* (są w aktualnym użyciu, stąd jeszcze bez sygnatury), s. 323; Z. Świstak, *Franciszkanie w Jasle*, ss. 70-78.

³⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 432-433, 493, 628-629; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 94-96, 134; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 50, 124; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12 s. 191; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 78, 260.

³⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 381-382, 435; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, ss. 79-80, 144-145; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 14; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, ss. 108-109, 352; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, ss. 18, 228-229; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 327; Teka Lubomierz, AFK sygn. D-II-118, Protokół odbioru organów 10 głosowych z dn. 1.8.1961 r.; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 10.12.1984 r.

³⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 382-383, 419, 488-489, 539; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 94, 129; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 130; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 115; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 36; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 187, 291; Teka Głogówek, AFK sygn. D-II-13 a oraz D-II, Akta z 1948, 1951, 1952, 1959, 1978, 1983, 1988, 1991.

³⁷ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 433-434, 655-656; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, ss. 29, 99-101, 130-131; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 118; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 52, 186, 335; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 185, 499; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, ss. 127, 268-269; Teka Kalwaria Paclawska, AFK sygn. D-II, Sprawozdanie z wizytacji prowincjalnej z 20.12.1984 i z 2-3.9.1988; S. Barcik, *Kalwaria Paclawska*, Warszawa 1985, s. 74, 75, 84-85.

³⁸ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 364, 496, 621; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 26; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 61, 346; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 280; Teka Krosno-8, AFK sygn. D-II-98, Stan prac przy kościele - relacja gwardiana z 20.9.1967 r.

³⁹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 456, 571; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 278; *Katalog Prowincji 1993*, s. 22.

⁴⁰ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 21, 132; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 112; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, ss. 337-338; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 15, 198, 557; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 83, 272.

⁴¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 418, 494; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 108; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 366; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 241, 508; S. Barcik, *Sanktuarium Matki Bożej w kościele OO. Franciszkanów w Radomsku Przewodnik*, Radomsko 1977, s. 14.

⁴² *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 362-363, 431, 623-625; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 22, 103; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, s. 58, 128; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 300-301; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 86, 275.

⁴³ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, ss. 384, 537, 629-630; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 141; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 155; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 232; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 143, 326; S. Barcik, *Rychwald, Sanktuarium Matki Bożej Rychwaldzkiej*, Rychwald 1995, ss. 10, 17, 18, 33, 56-57.

⁴⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 142; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 158; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 235; *Katalog Prowincji 1993*, s. 22.

⁴⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 584-585, 631; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 110; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 16; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 406; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 53, 621; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 139, 285.

⁴⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 371, 416; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 11, 154; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 211, 306; *Acta Conventus Cracoviensis Ord. Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium ab anno 1947*, AFK sygn. A-I-13a, s. 25, 31, 40, 53, 65, 94-96, 99, 100-105, 109, 214-215, 223, 228, 238, 256, 258, 259, 266, 270, 319; C. Niezgoda, *Kaplica Męki Pańskiej w kościele św. Franciszka z Asyżu w Krakowie*, w: *W nurcie franciszkańskim*, Kraków 1987, ss. 85-86.

⁴⁷ Zob. S. Barcik, *Franciszkanie*, ss. 187-189.

⁴⁸ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 418, 488, 538.

⁴⁹ Tamże, s. 554, 555.

⁵⁰ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 14, 15, 16, 17, 33, 116.

⁵¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 188.

⁵² *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 110, 114, 123, 160, 161, 163, 185, 187, 334, 337, 339, 344, 351, 354, 357, 362, 404; S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 188.

⁵³ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 82, 197, 233, 235, 432, 497, 515, 543, 556, 560, 567, 571, 607; S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 189.

⁵⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 259, 272, 275, 277, 280, 281, 285, 290, 302, 323, 327, 325, 330; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z lat 1988-1991 znajdujące się w tekach poszczególnych domów oznaczone sygn. D-II; S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 189.

⁵⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 269; Wizytacja prowincjalna 13-14.02.1991 r. Teka Kalwaria Paclawska, sygn. D-II.

⁵⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 22; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 153; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 5, 51, 323-326, 433, 556, 611, 619; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 86, 109, 192, 143, 323, 325.

⁵⁷ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 22, 28; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 116.

⁵⁸ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1959-1966. AFK, Teki akt poszczególnych domów, sygn. D-II.

⁵⁹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 190.

⁶⁰ Tamże.

⁶¹ Z tej liczby w szpitalu I.100.

⁶² Z tej liczby w szpitalu I65.

⁶³ W tym szpitalu wojewódzkim w Krośnie i jego filii w Potoku - 29.370. Było to wynikiem gorliwego 17-letniego kapelanowania o. Aleksandra Glinki, którego biskup przemyski nazwał najlepszym kapłanem w swojej diecezji. Zob. S. Barcik, *Sylwetki profesorów seminarium franciszkanów w Krakowie. Aleksander Stanisław Glinka OFMConv*, w: *W nurcie franciszkańskim 2*, Kraków 1990, s. 222, 225-226.

⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 190.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat: 1969-1971; 1979-1980; 1988-1991; *Sprawozdania poz wizytacyjne prowincjalów z w/w lat*. Teki akt poszczególnych domów w AFK sygn. D-II.

⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 191.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-a-5, s. 385, 386, 388-389, 415, 417, 418, 419, 432, 488, 489, 491, 493, 494, 496, 535, 539, 554, 555, 629, 631, 648, 655, 702, 711, 735; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 72, 93, 94-95, 96, 98, 100, 105, 107, 108, 110.

⁶¹ W wypadku, gdy brak było danych z 1965 r., wzięto je z najbliższych lat poprzedzających lub następujących po tym roku. Uwaga ta odnosi się również do następnych okrągłych dat.

⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 192.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1963-1966, 1969-1972, 1978-1981, 1989-1991. AFK, Teki akt poszczególnych domów, sygn. D-II; S. Barcik, *Franciszkanie*, ss. 192-193.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 256; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 304.

⁶¹ Razem z placówkami na Dolnym Śląsku liczba ta wynosiła: w 1965 r. (655) - 1.384; w 1970 r. (655) - 1.337; w 1980 r. (492) - 1.363 i w 1990 r. (306) - 896. S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 193.

⁶¹ Łącznie z danymi z placówek na Dolnym Śląsku liczby te wynosiły: w 19645 r. (615) - 1.030; w 1970 r. (687) - 1.400; w 1980 r. (423) - 1.040; w 1990 r. (244) - 871. Zob. S. Barcik, *Franciszkanie*, w: „Wiadomości z Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bl. Jakuba Strepy OO. Franciszkanów w Polsce”, 3(1994), s. 19n.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 488; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 94, 129; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10-10, s. 128; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 47, 114, 153, 345, 455; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 544, 567, 573, 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 192, 280; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1969-1990 (a także kwestionariusze wizytacji prowincjalnych) w aktach tych klasztorów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 149; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 250, 255; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 272 (w 1988 r. w Przemysłu opieką duszpasterską było objętych 180 głuchoniemych), 304; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1971-1989 w aktach tych klasztorów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 152; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 63, 256, 557; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 208, 272, 304; Teka-Głogówek w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z lat 1980, 1982, 1988, 1992; Teka-Horyniec w AFK sygn. D-II, kwestionariusz duszpasterski z 1988; Teka-Kraków w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z , 1972, 1975, 1982, 1985, 1989; Teka-Przemysł w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1982, 1988.

⁶¹ Teka-Horyniec w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1965, 1967, 1970, 1971, 1980, 1982; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 124; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 561.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 228, 607; Teka-Lubomierz w AFK sygn. D-II, kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1975, 1983; Teka-Raba Niżna w AFK sygn. D-II, kwestionariusz duszpasterski z 1966.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 272; Teka-Przemysł w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1983-1990.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1964-1980 w aktach poszczególnych domów, AFK sygn. D-II; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340, 345, 359, 404; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 52, 516; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 325; S. Barcik, *Ważniejsze miejsca kultu św. Antoniego Padewskiego w krakowskiej prowincji franciszkanów*, w: „Wiadomości z Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bl. Jakuba Strepy OO. Franciszkanów w Polsce”, 4(1995) s. 61.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 359, 451; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 14, 52, 63, 228, 255, 433, 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 291; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1982-1988 w aktach domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340, 345, 348, 359 n, 405; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 52, 61, 255; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 291 304; *Acta Conventus Cracoviensis Ord. Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium ab anno 1947*, AFK sygn. A-I-13a, s. 521, 522; kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1986 w aktach poszczególnych domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 149, 373, 405, 456; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 52, 63, 256, 433; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 210; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1988 w aktach wymienionych domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 145, 154, 157, 159; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 1, 40, 42, 44, 49, 52, 55, 63, 68, 71, 124, 153, 163, 185, 340, 351, 354-355, 362, 405, 455; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 25, 52, 63, 433, 516, 556, 567, 576, 619; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, ss. 77-78, 86, 109, 208-209, 272, 268, 275, 278, 280, 285, 291, 303, 325, 330.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 20 23, 25, 73, 119, 132; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 47, 50, 69, 114, 123, 127, 148-149, 178, 344, 347, 355, 359, 370, 449, 453; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, ss. 2-3, 48-49, 56-58, 237, 248-250, 298, 323, 507, 516, 544, 568, 573, 620; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 109, 189, 192, 211, 280, 304, 323, 331; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1959-1990 w aktach tych domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK , sygn. B-IVa-11, s. 58, 67, 348, 450.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 418.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 130.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 69.

- ⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z 1968, 1969, 1970, 1971, 1972 w aktach poszczególnych domów, AFK, sygn. D-II
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 20, 72-73, 108, 109, 119, 131; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 50, 112, 113, 148-149, 177, 359, 362, 365, 370; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 6, 56-58, 248-250, 323; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1969, Teka Głogówek, AFK, sygn. D-II-13
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 386.
- ⁶¹ Tamże, s. 385, 494.
- ⁶¹ Tamże, s. 551, 552.
- ⁶¹ Tamże, s. 547.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 20, 23, 25, 28.
- ⁶¹ Tamże, s. 192.
- ⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z 1965-1990 w aktach poszczególnych domów, AFK, sygn. D-II
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 140; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 10, 405; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976, 1988. Teka Dąbrowa Górnicza-Golonóg, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 544.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 178, 567; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 109, 323.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 1, 153, 374; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 256; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1982, 1985, 1989. Teka Kraków, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1975. Teka Lubomierz, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 157; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 43.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 111; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 63, 337; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 544; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1988. Teka Przemyśl, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 68, 365; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 25; Program Uroczystości 50-lecia Chóru im. St. Moniuszki i 40-lecia pracy artystycznej Albina Mrówczyńskiego 24.2.1974, Teka Radomsko, AFK, sygn. D-II; M. Łęska, *Moniuszkowcy. 70 lat Towarzystwa Śpiewaczego im. Stanisława Moniuszki w Radomsku*. Radomsko 1993, s. 1, 2, 7, 17.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 58.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 55, 58, 124, 149, 153, 405, 447, 451; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 52, 63, 544, 556, 561, 567, 608, 611, 620; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 77, 278, 291, 323, 325; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej 1967-1989 w aktach wymienionych domów, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1989 w aktach wyliczonych domów, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 85-86; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 210, 304.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 140; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 154; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 49, 58, 447, 454; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 26, 327, 507; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 323, 330.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 130, 135; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 256.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 365; Kwestionariusze duszpasterskie z 1968, 1969, 1971, 1972. Teka Radomsko, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 58; Kwestionariusze duszpasterskie z 1971-1979, Teki Kraków i Radomsko, AFK, sygn. D-II.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 419.
- ⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 190.
- ⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat: 1969-1971; 1979-1980; 1988-1991; Sprawozdania pozwizytacyjne prowincjalów z w/w lat. Teki akt poszczególnych domów w AFK sygn. D-II.
- ⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 191.
- ⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-a-5, s. 385, 386, 388-389, 415, 417, 418, 419, 432, 488, 489, 491, 493, 494, 496, 535, 539, 554, 555, 629, 631, 648, 655, 702, 711, 735; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 72, 93, 94-95, 96, 98, 100, 105, 107, 108, 110.
- ⁶¹ W wypadku, gdy brak było danych z 1965 r., wzięto je z najbliższych lat poprzedzających lub następujących po tym roku. Uwaga ta odnosi się również do następnych okrągłych dat.
- ⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 192.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1963-1966, 1969-1972, 1978-1981, 1989-1991. AFK, Teki akt poszczególnych domów, sygn. D-II; S. Barcik, *Franciszkanie*, ss. 192-193.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 256; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 304.

⁶¹ Razem z placówkami na Dolnym Śląsku liczba ta wynosiła. w 1965 r. (655) - 1.384; w 1970 r. (655) - 1.337; w 1980 r. (492) - 1.363 i w 1990 r. (306) - 896. S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 193.

⁶¹ Łącznie z danymi z placówek na Dolnym Śląsku liczby te wynosiły: w 19645 r. (615) - 1.030; w 1970 r. (687) - 1.400; w 1980 r. (423) - 1.040; w 1990 r. (244) - 871. Zob. S. Barcik, *Franciszkanie*, w: „Wiadomości z Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bl. Jakuba Strepy OO. Franciszkanów w Polsce”, 3(1994), s. 19n.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 488; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 94, 129; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10-10, s. 128; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 47, 114, 153, 345, 455; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 544, 567, 573, 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 192, 280; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1969-1990 (a także kwestionariusze wizytacji prowincjalnych) w aktach tych klasztorów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 149; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 250, 255; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 272 (w 1988 r. w Przemyślu opieką duszpasterską było objętych 180 głuchoniemych), 304; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1971-1989 w aktach tych klasztorów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 152; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 63, 256, 557; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 208, 272, 304; Teka-Głogówek w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z lat 1980, 1982, 1988, 1992; Teka-Horyniec w AFK sygn. D-II, kwestionariusz duszpasterski z 1988; Teka-Kraków w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z , 1972, 1975, 1982, 1985, 1989; Teka-Przemyśl w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1982, 1988.

⁶¹ Teka-Horyniec w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1965, 1967, 1970, 1971, 1980, 1982; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 124; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 561.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 228, 607; Teka-Lubomierz w AFK sygn. D-II, kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1975, 1983; Teka-Raba Niżna w AFK sygn. D-II, kwestionariusz duszpasterski z 1966.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 272; Teka-Przemyśl w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1983-1990.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1964-1980 w aktach poszczególnych domów, AFK sygn. D-II; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340, 345, 359, 404; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 52, 516; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 325; S. Barcik, *Ważniejsze miejsca kultu św. Antoniego Padewskiego w krakowskiej prowincji franciszkanów*, w: „Wiadomości z Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bl. Jakuba Strepy OO. Franciszkanów w Polsce”, 4(1995) s. 61.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 359, 451; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 14, 52, 63, 228, 255, 433, 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 291; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1982-1988 w aktach domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340, 345, 348, 359 n, 405; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 52, 61, 255; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 291 304; *Acta Conventus Cracoviensis Ord. Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium ab anno 1947*, AFK sygn. A-I-13a, s. 521, 522; kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1986 w aktach poszczególnych domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 149, 373, 405, 456; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 52, 63, 256, 433; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 210; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1988 w aktach wymienionych domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 145, 154, 157, 159; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 1, 40, 42, 44, 49, 52, 55, 63, 68, 71, 124, 153, 163, 185, 340, 351, 354-355, 362, 405, 455; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 25, 52, 63, 433, 516, 556, 567, 576, 619; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, ss. 77-78, 86, 109, 208-209, 272, 268, 275, 278, 280, 285, 291, 303, 325, 330.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 20 23, 25, 73, 119, 132; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 47, 50, 69, 114, 123, 127, 148-149, 178, 344, 347, 355, 359, 370, 449, 453; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, ss. 2-3, 48-49, 56-58, 237, 248-250, 298, 323, 507, 516, 544, 568, 573, 620; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 109, 189, 192, 211, 280, 304, 323, 331; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1959-1990 w aktach tych domów, AFK sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK , sygn. B-IVa-11, s. 58, 67, 348, 450.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 418.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 130.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 69.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z 1968, 1969, 1970, 1971, 1972 w aktach poszczególnych domów, AFK, sygn.

D-II

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 20, 72-73, 108, 109, 119, 131; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 50, 112, 113, 148-149, 177, 359, 362, 365, 370; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 6, 56-58, 248-250, 323; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1969, Teka Głogówek, AFK, sygn. D-II-13

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 386.

⁶¹ Tamże, s. 385, 494.

⁶¹ Tamże, s. 551, 552.

⁶¹ Tamże, s. 547.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 20, 23, 25, 28.

⁶¹ Tamże, s. 192.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z 1965-1990 w aktach poszczególnych domów, AFK, sygn. D-II

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 140; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 10, 405; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976, 1988. Teka Dąbrowa Górnicza-Golonóg, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 544.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 178, 567; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 109, 323.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 1, 153, 374; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 256; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1982, 1985, 1989. Teka Kraków, AFK, sygn. D-II

⁶¹ Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1975. Teka Lubomierz, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 157; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 43.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 111; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 63, 337; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 544; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1988. Teka Przemyśl, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 68, 365; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 25; Program Uroczystości 50-lecia Chóru im. St. Moniuszki i 40-lecia pracy artystycznej Albina Mrówczyńskiego 24.2.1974, Teka Radomsko, AFK, sygn. D-II; M. Łęska, *Moniuszkowcy. 70 lat Towarzystwa Śpiewaczego im. Stanisława Moniuszki w Radomsku*. Radomsko 1993, s. 1, 2, 7, 17.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 58.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 55, 58, 124, 149, 153, 405, 447, 451; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 52, 63, 544, 556, 561, 567, 608, 611, 620; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 77, 278, 291 323, 325; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej 1967-1989 w aktach wymienionych domów, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1989 w aktach wyliczonych domów, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 85-86; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 210, 304.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 140; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 154; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 49, 58, 447, 454; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 26, 327, 507; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 323, 330.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 130, 135; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 256.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 365; Kwestionariusze duszpasterskie z 1968, 1969, 1971, 1972. Teka Radomsko, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 58; Kwestionariusze duszpasterskie z 1971-1979, Teki Kraków i Radomsko, AFK, sygn. D-II.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 419.

⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 190.

⁶¹ Kwestionariusze duszpasterskie z lat: 1969-1971; 1979-1980; 1988-1991; Sprawozdania pozwizytacyjne prowincjalów z w/w lat. Teki akt poszczególnych domów w AFK sygn. D-II.

⁶¹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 191.

⁶¹ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-a-5, s. 385, 386, 388-389, 415, 417, 418, 419, 432, 488, 489, 491, 493, 494, 496, 535, 539, 554, 555, 629, 631, 648, 655, 702, 711, 735; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 72, 93, 94-95, 96, 98, 100, 105, 107, 108, 110.

⁶¹ W wypadku, gdy brak było danych z 1965 r., wzięto je z najbliższych lat poprzedzających lub następujących po

- ⁶⁴ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 190.
- ⁶⁵ Kwestionariusze duszpasterskie z lat: 1969-1971; 1979-1980; 1988-1991; Sprawozdania pozwizytacyjne prowincjalów z w/w lat. Teki akt poszczególnych domów w AFK sygn. D-II.
- ⁶⁶ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 191.
- ⁶⁷ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-a-5, s. 385, 386, 388-389, 415, 417, 418, 419, 432, 488, 489, 491, 493, 494, 496, 535, 539, 554, 555, 629, 631, 648, 655, 702, 711, 735; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-Iva-9, s. 72, 93, 94-95, 96, 98, 100, 105, 107, 108, 110.
- ⁶⁸ W wypadku, gdy brak było danych z 1965 r., wzięto je z najbliższych lat poprzedzających lub następujących po tym roku. Uwaga ta odnosi się również do następnych okrągłych dat.
- ⁶⁹ S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 192.
- ⁷⁰ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1963-1966, 1969-1972, 1978-1981, 1989-1991. AFK, Teki akt poszczególnych domów, sygn. D-II; S. Barcik, *Franciszkanie*, ss. 192-193.
- ⁷¹ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 256; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 304.
- ⁷² Razem z placówkami na Dolnym Śląsku liczba ta wynosiła: w 1965 r. (655) - 1.384; w 1970 r. (655) - 1.337; w 1980 r. (492) - 1.363 i w 1990 r. (306) - 896. S. Barcik, *Franciszkanie*, s. 193.
- ⁷³ Łącznie z danymi z placówek na Dolnym Śląsku liczby te wynosiły: w 1964 r. (615) - 1.030; w 1970 r. (687) - 1.400; w 1980 r. (423) - 1.040; w 1990 r. (244) - 871. Zob. S. Barcik, *Franciszkanie*, w: „Wiadomości z Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bl. Jakuba Strępy OO. Franciszkanów w Polsce”, 3(1994), s. 19n.
- ⁷⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK sygn. B-IVa-5, s. 488; *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 94, 129; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10-10, s. 128; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 47, 114, 153, 345, 455; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 544, 567, 573, 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 192, 280; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1969-1990 (a także kwestionariusze wizytacji prowincjalnych) w aktach tych klasztorów, AFK sygn. D-II.
- ⁷⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 149; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 250, 255; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 272 (w 1988 r. w Przemysłu opieką duszpasterską było objętych 180 głuchoniemych), 304; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1971-1989 w aktach tych klasztorów, AFK sygn. D-II.
- ⁷⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 152; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 63, 256, 557; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 208, 272, 304; Teka-Głogówek w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z lat 1980, 1982, 1988, 1992; Teka-Horyniec w AFK sygn. D-II, kwestionariusz duszpasterski z 1988; Teka-Kraków w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z , 1972, 1975, 1982, 1985, 1989; Teka-Przemysł w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1982, 1988.
- ⁷⁷ Teka-Horyniec w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1965, 1967, 1970, 1971, 1980, 1982; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 124; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 561.
- ⁷⁸ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 228, 607; Teka-Lubomierz w AFK sygn. D-II, kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1975, 1983; Teka-Raba Niżna w AFK sygn. D-II, kwestionariusz duszpasterski z 1966.
- ⁷⁹ *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 272; Teka-Przemysł w AFK sygn. D-II, kwestionariusze duszpasterskie z 1983-1990.
- ⁸⁰ Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1964-1980 w aktach poszczególnych domów, AFK sygn. D-II; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340, 345, 359, 404; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 52, 516; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 325; S. Barcik, *Ważniejsze miejsca kultu św. Antoniego Padewskiego w krakowskiej prowincji franciszkanów*, w: „Wiadomości z Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bl. Jakuba Strępy OO. Franciszkanów w Polsce”, 4(1995) s. 61.
- ⁸¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 359, 451; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 14, 52, 63, 228, 255, 433, 576; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 291; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1982-1988 w aktach domów, AFK sygn. D-II.
- ⁸² *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 340, 345, 348, 359 n, 405; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 6, 52, 61, 255; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210, 291 304; *Acta Conventus Cracoviensis Ord. Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium ab anno 1947*, AFK sygn. A-I-13a, s. 521, 522; kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1986 w aktach poszczególnych domów, AFK sygn. D-II.
- ⁸³ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 149, 373, 405, 456; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 52, 63, 256, 433; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 210; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1988 w aktach wymienionych domów, AFK sygn. D-II.
- ⁸⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK sygn. B-IVa-10, s. 145, 154, 157, 159; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 1, 40, 42, 44, 49, 52, 55, 63, 68, 71, 124, 153, 163, 185, 340, 351, 354-355, 362, 405, 455; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, s. 25, 52, 63, 433, 516, 556, 567, 576, 619; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, ss. 77-78, 86, 109, 208-209, 272, 268, 275, 278, 280, 285, 291, 303, 325, 330.

⁸⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK sygn. B-IVa-9, s. 20, 23, 25, 73, 119, 132; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK sygn. B-IVa-11, s. 2, 47, 50, 69, 114, 123, 127, 148-149, 178, 344, 347, 355, 359, 370, 449, 453; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK sygn. B-IVa-12, ss. 2-3, 48-49, 56-58, 237, 248-250, 298, 323, 507, 516, 544, 568, 573, 620; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 28, 109, 189, 192, 211, 280, 304, 323, 331; Kwestionariusze duszpasterskie z lat 1959-1990 w aktach tych domów, AFK sygn. D-II.

⁸⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 58, 67, 348, 450.

⁸⁷ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 418.

⁸⁸ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 130.

⁸⁹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 69.

⁹⁰ Kwestionariusze duszpasterskie z 1968, 1969, 1970, 1971, 1972 w aktach poszczególnych domów, AFK, sygn. D-II

⁹¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 20, 72-73, 108, 109, 119, 131; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 50, 112, 113, 148-149, 177, 359, 362, 365, 370; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 6, 56-58, 248-250, 323; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1969, TeKa Głogówek, AFK, sygn. D-II-13

⁹² *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 386.

⁹³ Tamże, s. 385, 494.

⁹⁴ Tamże, s. 551, 552.

⁹⁵ Tamże, s. 547.

⁹⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 20, 23, 25, 28.

⁹⁷ Tamże, s. 192.

⁹⁸ Kwestionariusze duszpasterskie z 1965-1990 w aktach poszczególnych domów, AFK, sygn. D-II

⁹⁹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 140; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 10, 405; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976, 1988. TeKa Dąbrowa Górnicza-Golonóg, AFK, sygn. D-II.

¹⁰⁰ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 544.

¹⁰¹ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 178, 567; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 109, 323.

¹⁰² *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 1, 153, 374; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 256; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 210; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1982, 1985, 1989. TeKa Kraków, AFK, sygn. D-II.

¹⁰³ Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1975. TeKa Lubomierz, AFK, sygn. D-II.

¹⁰⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 157; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 43.

¹⁰⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 111; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 63, 337; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 544; Kwestionariusz wizytacji prowincjalnej z 1988. TeKa Przemyśl, AFK, sygn. D-II

¹⁰⁶ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 68, 365; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 25; Program Uroczystości 50-lecia Chóru im. St. Moniuszki i 40-lecia pracy artystycznej Albina Mrówczyńskiego 24.2.1974, TeKa Radomsko, AFK, sygn. D-II; M. Łęska, *Moniuszkowcy. 70 lat Towarzystwa Śpiewaczego im. Stanisława Moniuszki w Radomsku*. Radomsko 1993, s. 1, 2, 7, 17.

¹⁰⁷ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 58.

¹⁰⁸ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 55, 58, 124, 149, 153, 405, 447, 451; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 52, 63, 544, 556, 561, 567, 608, 611, 620; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 27, 77, 278, 291, 323, 325; Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej 1967-1989 w aktach wymienionych domów, AFK, sygn. D-II.

¹⁰⁹ Kwestionariusze wizytacji prowincjalnej z 1976-1989 w aktach wyliczonych domów, AFK, sygn. D-II.

¹¹⁰ *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 85-86; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 210, 304.

¹¹¹ *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 140; *Acta Provinciae... ab anno 1962*, AFK, sygn. B-IVa-10, s. 154; *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 49, 58, 447, 454; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 26, 327, 507; *Acta Provinciae... ab anno 1983*, s. 323, 330.

¹¹² *Acta Provinciae... ab anno 1956*, AFK, sygn. B-IVa-9, s. 130, 135; *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 256.

¹¹³ *Acta Provinciae... ab anno 1966*, AFK, sygn. B-IVa-11, s. 365; Kwestionariusze duszpasterskie z 1968, 1969, 1971, 1972. TeKa Radomsko, AFK, sygn. D-II.

¹¹⁴ *Acta Provinciae... ab anno 1975*, AFK, sygn. B-IVa-12, s. 58; Kwestionariusze duszpasterskie z 1971-1979, Teki Kraków i Radomsko, AFK, sygn. D-II.

¹¹⁵ *Acta Provinciae... ab anno 1931*, AFK, sygn. B-IVa-5, s. 419.